

Simon Toelmann Eberhart Johannes Speckhaen

Propositiones aliquot luridicae De Gravi Et Frequentissimo Iniuriarum & Famosorum Libellorum Delicto

Rostochi[i]: Pedanus, 1625

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730927687>

Druck Freier Zugang

Silberes und häufigsten Vergehen

J. Toelemann (E. J. Speckhaen) ^{Verf.}

R. U. inv. 1625.

^{43.}
Propositiones aliquot

Juridicæ

DE

GRAVI ET

REQUENTISSIMO

Injuriarum & Famosorum Libello-
rum Delicto:

QUAS,

in vice Jehova, (si modò Deus unquam ita
nominatus fuit)

PRÆSIDE

Amplissimo, Clarissimo & Consultissimo Viro,

S. SIMONE TOELEMANNO,

I. J. D. in Rosarum Academia Juris Professore
Ordinario celeberrimo,

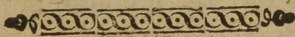
Examinandas proponit

EBERHART JOHAN. Speckhaen/

Elmopolitanus,

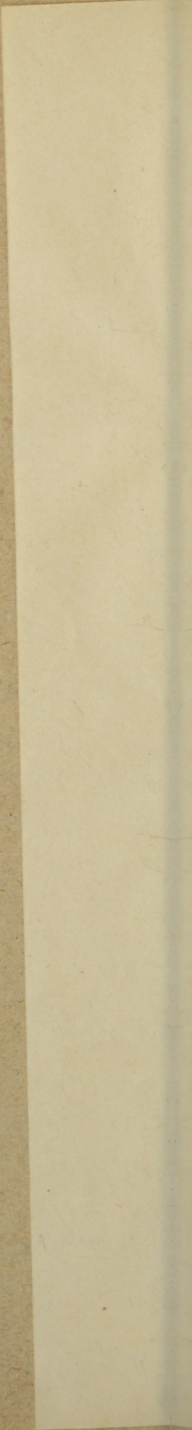
Publicè

in Auditorio majori ad diem Sept.

ROSTOCHI

Excudebat Joacimus Pedanus, Acad. Typ. Anno 1625.

43.
Propositiones aliquot
Juridicæ

DE

GRAVI ET

FREQUENTISSIMO

Injuriarum & Famoforum Libello-
rum Delicto:

QUAS,

Duce Jehova, (si modò Deus unquam ita
nominatus fuit)

PRÆSIDE

Amplifſimo, Clarifſimo & Conſultifſimo Viro,

DN. SIMONE TOELEMANNO,

U. J. D. in Roſarum Academia Juris Profefſore
Ordinario celeberrimo,

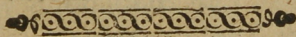
Examinandas proponit

EBERHART JOHAN. Speckhaen/

Elmopolitanus,

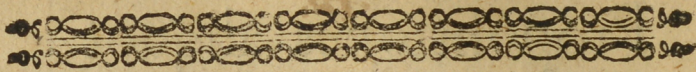
Publicè

In Auditorio majori ad diem Sept.

ROSTOCHI

Excudebat Joachimus Pedanus, Acad. Typ. Anno 1625.

UIRO

Magnifico, Clarissimo & Excellentissimo,

Dn. THEODORO
BUSSIO J. V. D.

SERENISSIMI DANIAE & c. REGIS,
& Illustrissimorum HOLSATIAE PRINCI-
PUM, per Ducatus CANCELLARIO & c.
meritissimo, & dignissimo,

*Domino Fautori, Promotori, & Populari suo
aeternum colendo,*

Has Juris positiones, Publicæ
velitationi in Academia Rosa-
rum propositas,

In

*Perpetua gratitudinis pignus
Literarij officij symbolum,
Devotæ observantiæ monumentum,*

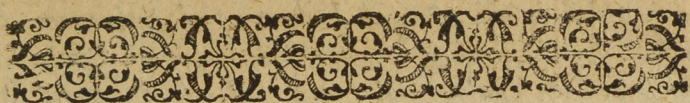
L. M. Q.

Dicat & Consecras

A. & Resp.

EBERHART JOHAN Speckhaen
Elmopolitanus.

In Nomine Domini nostri JESU CHRISTI, ad omnia consilia omnemque actus semper progredimur.
l. 2. C. de Officio Praef. Prat. Afric. &c.

Propositio I.

DRius quam ad propositam disputationis nostrae deveniamus materiam, operae precium fuerit, ut de delictis, quorum in jure nostro fit mentio, & quot genere eorum sint, dispiciamus.

2. Delicta autem in jure nostro sunt Duplicia, Publica, & Privata: Illa ob vindictam publicam quasi populicam, quemlibet de populo ad accusandum admittunt: & eorum sunt Criminum, de quibus aliqua publicorum judiciorum lege cavetur; ut Laesae Majestatis, homicidij, adulterij, falsi. *l. 1. ff. & tot. tit. instit. de public. judic.*

3. Privata sunt, quorum accusatio vel persecutio regulariter non permittitur, nisi offenso: ut sunt furtum, rapina, damnum, injuria. *l. fin. ff. de privat. delict. l. manifestissimi C. de Furt. Specul. in tit. de accus. fin. Gomez. c. 1. delict. n. 9. Jul. Clar. lib. 5. sent. §. 1. & seq.*

4. Regulariter dico: quia interdum judex, laeso non accusante, vel desistente, ex officio in haec inquirat

l. congruit ff. de offic. Præsid. l. item apud Labeonem. §. si quis fecit ff. de injur. l. per omnes C. de Defensor. Civit. l. qui sepulchra. C. de sepulch. viol. l. 4. §. 1. ff. ad l. Jul. pecul. Prætor enim injuriam punire ex officio, adeoq; extraordinariè potest, non jure actionis; ne ullum peccatum in Republ. maneat impunitum l. ita vulneratus 51. §. 2. ff. ad L. Aquil.

5. Ex prædictis igitur colligimus, injuriarum causam, non publici, sed privati esse judicij, & continere privatam judicij querelam. *l. injuriarum 7. C. b. t.*

6. Nos furto, rapinâ, damno, hæc vice omiſſis, de quartâ & postremâ privatorum delictorum specie, non minimâ, de gravi videlicet & frequentissimo Injuriarum & Famosorum Libellorum delicto, duntaxat agemus.

7. Injurix autem vocabulum est generale, & dupliciter ut Genus & species capitur: In generali significatione, omnia delicta, tum publica, tum privata, quia contra jus fiunt, injurix non ineptè dici & pronuciari possunt. Harprecht. *in tract. Criminal. tit. de injur. n. 4.*

8. Generaliter etiam ἀδικία significat, & iniquitatem atq; injustitiam, vel omne id, quod non jure fit, aut quod jure & justitiâ caret. *l. 1. in princ. ff. b. t. in princ. inst. eod.*

9. Specialiter contumeliam à contemnendô dictam, sicut hoc loco, quæ Græcis ὕβρις est; vel damnum culpâ datum, ut in l. Aquilia (quæ de damno injuriâ dato lata est) Græco verbo ἐδίκησα. *d. l. 1. in princ. ff. b. t. & d. princ. Inst. eod. l. 1. & l. 5. ff. ad L. Aquil.* Ulpianus paulo aliter hæc distinguit, & tres facit injurix species, contumeliam, culpam, & iniquitatem.

10. Pro-

10. Pro Contumelia acceptum, definitur, quod sit delictum, quo liberi hominis corpus, fama & existimatio, aut dignitas alterius per contumeliam læditur: Ideo fortassis, quia nemo, nisi quem contempserit, tali injuriâ notat; ut hanc injuriam contumeliosam appellare possis: quod Vultejus *hic in fine* & Borcholt *in princ.* autoritate Senecæ *lib. 2. de tranquillitate vitæ c. 11.* confirmant.

11. Liberi hominis dixi, Quia injuriarum actio ad homines tantum liberos, non ad servos spectat. & recte quidem. Omnis enim injuria aut in corpus inferitur, ut cum quis pulsatur: aut ad dignitatem lædendam, ut cum Comes Matronæ abducitur: aut ad infamiam, ut cum alicujus pudicitia attentatur, pertinet. *l. 1. §. omnemq. ff. b. t.*

12. Quare in servos qui jure civili neq. corpus (corpus enim quod habent non sibi sed dominis habent. Unde & personâ in jure carere censentur, uti existimat Petrus, non Apostolus, sed Theodoricus. *in collog. Crimin. disp. 2. th. 14. sub lit. B.* quod tamen non existimamus) neque dignitatem *l. pen. de his qui not. inf. l. pen. de extraord. cogn. vel famam arg. l. 1. 2. 4. l. ictus fustium de his qui not. inf. l. 6. l. verbis C. eod.* habent, injuriâ non committitur, quo ad ipsos scilicet. At si atrox injuria fuerit, quæ etiam Domini personam fugillet, vel ejusdem intuitu illata sit, ipsi domino facta censetur. *l. 1. §. 3. l. 15. §. fin. l. seqq. & l. 25. b. t.*

13. Dignitas ad civilem, Fama ad statum naturalem & mores refertur, Aliud enim est dignitatem alicujus appetere; aliud famam lædere, Gothofr. *in l. 1. §. 2. super verb. in corpus fit ff. b. t.*

14. Atq̄ hæc ultima species huc tantum pertinet. Hic enim de injuriâ ea agitur, quæ contumeliæ causa fit: Verum qualiter, & quod modis injuriâ accipiatur, fufius explanavit noviffime Ludov Gilhaufen, in *comment. de injur. §. 1. n. 2. & feqq. n. 131. & 192. cum feqq. & n. 233. & feqq.*

15. Vnde à Labeone Jcto in Realem & Verbalem communiter rectè dividitur. *§. in inst. b. l. 1. §. 1. ff. cod. VVefenb. in parat. ff. b. t. n. 7. Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. injuria. num. 1. Schneid. inst. ad b. t. §. injuria. numer. 1. Geil. lib. 2. obs. 104. Vult. lib. 1. jurispr. Rom. c. 94. numer. 5. Minus autem rectè à quibusdam in Realem, Verbalem, & scriptam: Nam quæ in fcriptis fit & famoso libello, etiam verbis fieri dicitur, per autoritates modò ad ductas. Cum, ut Paulus ait, non figura literarum, fed oratione, quam exprimunt literæ, obligemur. *l. non figura. 38. ff. de obligat. & action.* Vnde injuria fcripturâ contenta, æquiparatur injuriæ verbali. Roman. *in conf. 378. Andr. Fachin. lib. 9. cautelar. cap. 9.**

16. Realis est, quæ factò fit, (Rei autem appellatio hic latè fumitur, & dicitur de quovis factò injurioso, unde hæc realis injuria in *l. 1. §. 1. b.* dicitur manu fieri, quo omne ijfud, quod ab aliquo non voce, fed ipfo tantum factò explicatur) idq̄ vel *proprie*, quod in corpus, aut alicujus domo, vel bonis, infertur, vel *minus proprie*, & fic extra corpus, quando factò quando quidem non per fe, fed iteratione, & usu verborum accedente, præ fe fert contumeliâ. *l. 1. §. 2. ff. b. t. Paul. lib. 5. sent. t. 4. in princ.*

17. *Proprie*, & in ipfum corpus infertur, veluti fi quis pugno pulfatus, fustibus cafus, quæftione corruptus,

ruptus, vel flagris cæsus, aut lapide petitus sit *l. 5. §. 1. h.*
Si quis alicui erines aut barbam expilaverit, quæ omnia aliquid violentiæ habent *d. l. 1. §. 2. h.* Inter verberare autem & cædere, ut *Osilius scribit*, hoc inter est, quod verberare est, cum dolore cædere: pulsare verò sine dolore. *l. L. Cornelia 5. in princ. & §. 1. ff. h. t.*

18. Item propriè Realis est injuriâ, si alterius vestimenta quis injuriosè tangat, pileumvè convellat, *l. sed est questionis 9. in princ. ff. h. Dambaud. in prax. rer. crim. c. 137. n. 1. vel si quis fumo corrupto aliquem perfuderit, aut in vicini domum, aut fundum, stercora, fimum, sordes, aliosvè pædores, injuriæ faciendæ causa, effundat, immittat, vel projiciat. l. ff. pen. h. t. l. sicut 8. §. Aristo. 5. ff. de servit. vindicet.*

19. Injuria Realis quæ extra corpus, & sic minus propriè committitur, est, quando citra corporis sui contumeliosam & violentam tractationem, facto quodam quis despicitur, vel habitu, vel gestu, vel alio quodam actu.

20. Habitu despicitur quis, cum ad alicujus contemptum, lugubri, aut squalidâ, aliavè veste quis utitur. *l. item apud Labeonem 15. §. generaliter 27. & l. 39. ff. h. t. Pater meus dilectiss. cent. 2. class. 3. quest. 10. Dambaud. prax. rer. crim. c. 139, n. 1.* Hic enim, nisi ob consanguinitatem & proximam affinitatem excusetur, injuriarum reus fit. *l. & auctoritat. adduct. Cujac. 6. obs. 5.*

21. Gestu fit, cum quis in suo proprio corpore, contumeliam alterius exprimit & significat, veluti si ad alterius despectum linguam exerit, oculos distorquet, infortunia indicij exprobrat, faciem mutat, capillos aut barbam demittit, vel etiam manus adversus aliquem levat,

levat, quasi verberaturus. *d. l. 15. §. generaliter 27. & ibi Gothofr. in verb. barbam. Damhaud. in pract. crim. d. c. 139. numer. 1. Pater meus cent. d. 2. class. 3. quest. 10, & Cujac. d. l.*

22. Alio quoque actu despicitur quis, si quis alicui in contumeliam litem movet, arrestando quem impedit, quo minus in suo publico ire agere, piscari, vel re suâ uti, vel etiam in sylvis, alijsve locis, in quibus libera venatio est (vulgò, Freypusch / vel Freyburst) aucupari possit; Item literas si signat, resignat, aut cælat. *l. injuriarum 13. si quis me 7. ff. b. t. Bart. in l. item apud. 15. n. 1. ff. b. t. l. 2. Nisi forsan jus ejusmodi venandi, piscandi, & aucupandi, in fundo vel loco aliquo, à prohibitionis tempore, ab alio sit præscriptum l. 2. l. si manifestè 7. C. de servitut. Harpr. in tract. crim. n. 21. b. t.*

23. Hinc generaliter judicandum, injuriarum teneri eum, qui suâ in possessione, vel quasi possessione, alium dolo malo turbaverit. Quod sentiunt *Bart. in l. extat 13. n. 4. ff. quod metus causa. Angell. in l. cum filiusfam. 49. §. 1. ff. b. de verb. oblig. Menoch. remed. 3. retinend. possess. quest. 76. n. 606.* Quot autem modis quispiam alterum in suâ possessione turbare dicatur, latissime post alios à se relatos persequuntur idem *Menoch. d. remed. 3. quest. 62. n. 467. multis cum seqq. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 1390.*

21. Cum autem suæ quisque rei sit, moderator atque arbiter. *l. in re mandata 21. C. mandati;* eadem etiam abutendo *l. sed etsi. 25. §. consuluit 11. ff. de petit. hered.* Iniquum etiam sit, atque contra bonos mores, hominibus ingenuis, rerum suarum alienationem & administrationem non esse liberam; *l. 2. si quis à parente manu-*
miss.

miss. sit. l. pen. ff. de pactis. l. nemo exterus q. C. de judicis.
Injuriarum ideoq; actio merito adversus illos danda est,
qui dominis disponendi facultatem de rebus suis auferunt,
quod cum eorum contemptu & injuria plerunq;
conjunctum est.

25. Is quoq; qui amatoriam cantilenam flectenda
puellæ causa cecinit: vestes, vultum, corpusvè ad eas
corrumpendas cōposuit pecuniã subministravit, vel me-
dicamentis aliove modo animos earum alienare cōtavit.
arg. l. 9. §. fin. l. 10. l. 15. §. 27. ff. b. & §. fin. ff. de ex. ord. crim.

16. Si quis etiam matrem familiã, aut prætextatum,
prætextatamvè adfectatus fuerit vel appellaverit,
hoc est, sermone, vel assidua frequentia attentaverit,
injuriam committit. §. 1. *Instit. b. t.* Assidua enim frequen-
tia præbet quasi nonnullam infamiam, & qui turpi-
bus verbis utitur, licet non tentet pudicitiam, tamen,
quia contra bonos mores facit, injuriarum tenetur.
Schneid. b. t. Et deniq; alijs quamplurimis modis (*quos
repetere licet ex ff. eod. tit.*) admitti injuriam manifestum
est, & passim in legibus extant. *d. §. 1. Inst. b. t.*

27. Actus autem qui citra injuriam potest inter-
pretari, in meliorem debet accipi partem, ut ab injuria
remotus sit. *l. item apud. 15. §. si. communem. 36. b. t.*

28. Cum autem injuria ex ipso affectu seu animo
injuriantis æstimetur, & quædam eorum citra injuriam
(uti in proximè præcedenti th. dixi) interpretari, & fieri
possint: diligenter considerandum est, an, quid, & quan-
do, contra bonos mores factum sit. *l. 3. §. 1. & seq.
ff. b. t.*

29. Non inutilis, sed scitu digna, ambiguitate
etiam plena hîc moveri potest Quæstio: Num etiam.

B

omît-

omittendo vel non faciendo injuria fieri possit nec ne. *Harprecht in tractatu suo criminali*, doctam admodum & eruditam hujus quaestionis adducit opinionem & decisionem; Sed ego, inquit, injuriam interdum etiam omittendo, vel non faciendo fieri, verius esse censeo. Si quis etenim aliquem tanquam excommunicatum, vel bannitum vitaverit, *b. e. congressu & colloquio ejus abstinuerit*, injuriarum tenetur per *l. ff. 2. ad l. Pompeiam de parricid. & l. quisquis 5. §. per. C. ad l. jul. majest.* Quibus in locis, capitalis etiam injuria omittendo, *i. e. crimen non revelando*, committi videtur: Eandem etiam sequuntur sententiam *Clarus lib. 5. sent. §. injuria. n. 1. circa finem. Cravet. conf. 168. n. 1.*

30. Postremo per quemcumque alium actum aut modum fama & existimatio alicujus imminuitur, Injuria alicui fieri & injuriarum actio hinc nasci dicitur. Quicquid enim ad infamiam vel opinionem & alterius existimationem laedendam, diminuendamve spargitur, & obijcitur, injuria est, & injuriarum tenetur generaliter. *d. l. generaliter 27. ff. b. t.* Et tantum etiam hic de injuria reali.

31. Verbalis fit injuria, si cui convicium factum, *b. e. vocibus contumelia illata est*, in judicio, vel extra *l. 1. §. 1. l. lex Cornelia 5. §. si quis librum 9. ff. b. t. §. 1. Inst. eod.* Id quod contingit duobus modis, dicto nimirum, vel scripto.

32. Dicto, seu lingua, cum quis ore suo in aliquem verba, naturam suam injuriosa, & bonis moribus contraria, profert, aut ab alio proferri curat. Nam *de specie injuriarum ita edixit Praetor: Qui adversus bonos mores convicium cui fecisse, cujusve operam factum esse dicitur,*

627
cetur, quo adversus bonos mores conviciū fieret: im-
cum iudiciū dabo. *l. 15. §. ait Prator 2. Et seq. b. t. Clar.*
lib. 5. sentent. §. injuria n. 1. vers. verbo puta. Ubi hæc verba:
Adversus bonos mores, ideo adiecit Prator, ut signifi-
caret, non omnem in unum collatam vociferationem,
hoc loco notari. Quemadmodum alias convicij voca-
bulum denotat, quod nimirum à convocio est dedu-
ctum. *l. 15. §. convitium 3. ff. b. t.* Sed eam tantum, quæ
bonis moribus improbat, quæve ad infamiam vel ali-
cujus invidiam spectat. *d. l. 15. §. 5. ff. eod.*

33. Unde conviciū non malè defini potest:
quod sit maledictio cum contumelia petulantius adver-
sus bonos mores jactata, *l. 1. §. 1. Et l. 15. §. sed quod adji-*
citur ff. b. t. Maledictum autem cum contumelia dicitur,
quia sublatâ contumeliâ, quæ est de substantia de-
lictī, definit esse conviciū. Huic M. Cic. pro Cælio,
Maledictionem dicit nihil habere propositi præter con-
tumeliam, quæ si petulantius jactatur, convitium, si in-
facetijs, urbanitas nominatur.

34. Quod si tamen risu & joco homines delu-
duntur & contemnantur, ita ut conturbentur; tum
etiam facetiæ quæ mordent, pertinent ad injuriam.
Unde Salomon. Eijce derisorem, & exhibit cum eo jur-
gium.

35. Et hinc etiam pro contumelia habetur omne
id, quo alicui naturæ suæ vitia exprobrantur, quæ cri-
men non merentur *d. l. 15. §. generaliter b. t. Clar. 5. sen-*
tent. §. injuria. n. 13. Geil. 2. obs. 101. Et hinc sola illa con-
vicia sufficiunt sine circumstantiarum adjectione prola-
ta, licet gravior per eam reddatur injuria. *Socin. consil.*
118. n. 1. vol. 1. Farin. quest. crim. 105. n. 12.

36. Sic etiam si quis dixerit alicui, Tu es bonus homo, quæ communiter intelliguntur, tu es cornutus, (vulgo Hanenreyer, vel Hanerey) ut habet Socin. in *conf. quodam*, de quo mentionem Caravita facit *super ritu 311. magne Curie, n. 22. Dom. Card. Tusch. tom. 4. practicar. concl. 158. n. 5. lit. I.*

37. Sed quæstionis est: Numquid etiam is qui illegitimè quidem natus, à Principe autem legitimatus, Bastardum, spuriumve appellaverit, injuriarum cõveniri possit, nec ne? Et posse, in terminis terminantibus (uti a-junt) consuluit Decius. *conf. 102. tom. 1. conf. 10. criminaliũ variorum. f. Ctorum.* Id quod verissimum putandum: talia enim verba adversus legitimatum evomens, in pœnam legitimatiõnis. instrumento insertam incurrit; quæ in illos statui solet, qui spretâ Principis lsgitimatione, legitimato, ratione status legitimatiõnis suæ, injuriam inferunt. Hujus ratio optima potest reddi.

38. Violans enim securitatem, sive salvum conductum à Principe concessum, in crimen læsæ majestatis incidit *l. 1. §. 1. securitatem ejus ff. ad L. Jul. Majest. Bœr. Decis. 179. n. 1. Geil. lib. 1. obs. 1. num. 8. & alij ab his adducti.* Ex quibus patet eum, qui contra legitimatiõnis privilegium à Principe indultum, bastardum sive spurium, quempiam appellat, injuriarum non solum teneri, sed & pœnam legitimatiõnis instrumento insertam incurere.

39. Secus autem est, si ille qui legitimatum bastardi nomine appellavit, ignoraverit, legitimatiõnis privilegio eum esse donatum. *Decius d. conf. 102. num. 6. & seqq.* Qui enim ex ignorantia contra privilegium alicui tributum peccat, pœnam non meretur, *per l. 3. §. non tantum, versic. sed enim additam est ff. de incend. ruin. naufrag.*

frag. Potest tamen dici, tu fuisti spurius: per *Natt. Conf.*
624. post num. 25.

40. Objiens etiam alicui crimen, quod per
torturam purgavit, injuriarum actione pulsari potest.
Gilhausen in comment. de injur. & famos. libell. §. 5. n. 133.

41. Non minus etiam injuriarum tenetur, qui
mala ac diras alicui imprecatur, veluti furcā ut suspen-
datur, rotæ imponatur, peste corripatur, per *l. item apud*
15. §. sed quod adjicitur ff. h. t. ejus enim legis & §. mens est,
quicquid contra bonos mores, ad infamiam, vel etiam
alicujus invidiam profertur, ad verbalem omninò spe-
ctare injuriam. Et licet fama ejus & existimatio, per e-
jusmodi verba, non valde lædatur vel minuatur, certò
attamen certius est, modò ad illius invidiam prolata,
sint, meritò injuriarum ei actio danda est. *Dambaud. in*
prax. rer. crim. c. 136, n. 15.

42. Qui etiam alteri inopiam seu paupertatem
falsò objicit, eove nomine ipsum diffamavit, injuriarum
actione conveniri optimè potest. Diffamare enim ali-
quem de paupertate, qui est dives, non minima est inju-
ria, quia ostendit rei suæ familiaris vilitatem, quod du-
rum est. *Schneid. inst. h. §. Mascard. de probat. conclus. 115.*
vol. 3. & eum novissimè sequutus Pater meus dilectiss. cent. 1.
quest. 39. ubi de paupertatis incommodis, ut & quest. 37. de
ejusdem privilegii, plura congesit. l. 1. in princ. & d. l. item
apud. 15. §. generaliter ff. h. t.

43. Elegans hîc & illa ventilatur quæstio: An in
judicio criminis aliquem accusans, & non probans, a-
ctionem injuriarum effugiat, si doceat & affirmet, à vi-
ris fide dignis, se audivisse, vel ex communi famâ perce-
pisse, (und also seinen Wehrman habe) quod accusatus

crimen istud designaverit. Ut autem quæstionis hujus
decisionem breviter subjiciamus, omnino affirmandum
videtur, talem diffamatorem, detractorem, & susurro-
nem, exceptione hac, quod ab alijs fide dignis personis
tale quid audiverit, minimè excusari. Idq̄ probari vi-
detur *arg. eorum, que notat salic. in l. unica n. 5. & 6. C. de
famos. libell. ubi inquit, qui pandit & propalat famosum,
libellum, puniri, etiamsi auctorem demonstrare possit.
Schneid. §. 1. n. 5. Inst. b. t.* hanc Saliceti doctrinam jubet
diligenter notari, contra conventum actione injuria-
rum, pro qualibet verbali injuria, quia non juvetur,
etiamsi dicat, se ex alio audivisse, hoc enim casu inquit,
*Wehrman haben hilfft nit / Nemo ideoq̄ ad alterius accu-
sationem proflire debet, nisi crimen intentatum & obje-
ctū, legitime probare possit. l. 4. C. de edend. & l. fin. C. de pro-
bat.* Quod si nō faciat, dolus & injuriandi animus adversus
ipsum præsumitur. *Menoch. de arbitr. judic. quæst. lib. 2.
cent. 4. cas. 321. n. 20. juncto num. 33.* Confer omnino huc
& ea quæ prolixè tradit *Pater meus Charis. cent. 2. class. 3.
quæst. 7.* Cum autem calumnia tam pestilens & detesta-
bile sit vitium, caveant cordati homines, ne tam facile
calumnijs fidem habeant, memores auræ *Menandri* sen-
tententiæ

Quisquis est, qui calumnijs statim fidem habet,

Aut moribus improbis præditus est

Aut ingenium habet prorsus puerile,

Decet enim sapientem, calumnias neq̄ alijs narrare, ne
quæ audiendo suscipere & admittere.

44. Similiter dicens alicui tædet me, quod con-
demnatus fueris de falso vel alio delicto: tametsi præ-
mittat tædet me, tamen injuriarum tenetur actione,
& non

679
& non debet evadere impunitus, sed puniri mitius ta-
men: quia præsumitur id injuriandi animo dicere, *clar.
lib. 5. sent. §. injuria*. Et tantum etiam hinc de injuria verba-
li simplici, quæ linguâ seu dicto fit, sequitur nunc injuria
quæ fit scripto.

45. Scripto injuria committitur (*Schriffliche /
Unrechthige / Peinliche Schmebung*) quæ major est, quam
simplex injuria, ideoq; non privata tantum multa, sed
pœnis publicis digna) cum quis librum, Carmen, aut hi-
storiâ in alium scribit, componit vel edit. *§. injuria,
inst. h. t. & ibi Schneid. n. 1. l. 5. §. fin. l. 15. §. si quis libello
29. ff. h. t. l. unic. C. de famos. libell. Anton. Gomez. var. resol.
tom. 3. c. 6. n. 1.* Idq; sine infamiæ notâ, vel cum infamiâ,
Vvesenb. in not. ad Schneid. §. injuria lit. B. inst. h. t.

46. Sine infamiæ notâ, saltem contumeliæ cau-
sa fit, quando quis luscus, claudus, aliove contumelio-
so nomine ludibrii causa, in scriptis appellatur. *Vvesenb.
in dict. locis.*

47. Cum infamiâ, quando alicui notabile ali-
quod delictum objicitur: Et tunc speciale sortitur no-
men, & Famosus Libellus nominatur. *Vvesenb. in alleg.
loc. d. l. 15. si quis libello 29. ff. h. t. d. l. unic. C. de famos. Li-
bell. Johan. de Platea inst. h. n. 11. Schneid. ibid. §. injuria,
n. 1. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 1. Clar. lib. 1. sent. §. in-
juria num. 1.*

48. Famosus autem libellus est, qui alicujus fa-
mam fugillat, honoremq; vellicet maledictis: Liber ad
infamiâ pertinens. *Paul. l. 5. sent. tit. 4. in fine de his a-
git, & de pœnz.* Pro graviore etiam delicto, quam sit in-
juria, famosus libellus, utpote ex multis criminibus
conflatus habetur, majoriq; pœnâ dignus est. *l. 5. §. pen. ubi
hoc*

hoc nomine damnatus fit interstabilis *l. unic. C. de injur. ubi salic. & Dd. VVesemb. conf. 22. num. 4.* Quando etiam quis fecit, aut dictavit contra alium libellum famosum, in quo injuriosa verba & infamatoria sibi proposuit, is mortis pœnâ hodie punitur: textus est in *l. si quis libellum 1. alias si quis librum l. 5. §. 9. ff. eod. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 1. de injur.* Maledica enim lingua & famosus libellus quovis ferro nocentior, & aspide quavis formidolosior. *Darphaud. prax. crim. c. 138. n. 4.*

49. Unum tamen est, quod ad hoc, ut talis delinquens pœnâ mortis puniatur, requiritur, quod in libello tali infamatorio speciale contineatur delictum, per quod infamatus mortis pœnam incurreret, sive dicat verum, sive falsum, alias solum tenetur judicis arbitrio. *Gomez. var. resol. modò dicto loco & comm. Dd. VVesemb. d. conf. 22. n. 4.*

50. Quasi scripto injuria fit, per picturam, hoc est, quando literis quidem nihil exprimitur: sed tamen ejusmodi quid in contumeliam alterius pingitur, ex quo mens & animus injuriandi non obscure cognoscitur: puta cum quis malitiosè pingitur claudus, cœcus, ad furcam, scissis vestimentis, vel habitu infami, & turpi, sub persona alterius ambulans. *Paul. Grassecius in disp. de injurijs & famos. libell. th. 156.* Pictura enim scripturæ comparatur. *Petrus Theodor. in colleg. crim. disp. 2. th. 16. lit. I.*

51. Utriusq; tam libelli Famosi, quàm picturæ famosæ spectatur non tantum ille qui composuit, scripsit, aut pinxit, sed etiam qui inventum vendidit, distraxit, aut vendi, distrahi per alium curavit *d. l. Lex Cornelia, §. 9. & l. 15. §. 27. ff. b. t.* Novissimè enim Justinianus
Imper.

Imper: constituit, ut is qui famosum libellum, vel domi, vel in publico, vel quocunq; in loco ignarus reperit & legit; eum aut corrumpere debeat, priusquam alter inveniatur, aut nulli inventum confiteri: sub eâ pœna, ut nisi id fecerit, & non Vulcano statim tradiderit; sed dolose manifestaverit, ut autor capitali sententia damnetur. *l. unic. C. de famos. libell.* Et de Jure etiam Pontificio, flagellis cœditur & excommunicatur: Et si quis invenit, nec rupit, ut autor judicatur. *c. 1. caus. 5. quest. 1.* Et qui famosos libellos in Ecclesia ponit; anathematizatur. *c. si quis caus. 5. quest. 1.*

52. Colligimus exinde, horum injuriandi modorum non unam eandemq; esse rationem: sed unum alio graviolem esse & atrociolem, alium leviolem. Unde à Jctis omnis injuria in atrocem & levem dividitur. *§. atrox 9. Inst. h. t. l. 7. §. fin. cum duab. seqq. l. 7. §. 3. ff. eod. §. l. 4. C. eod. VVesenb. conf. 22. n. 4.* Atrocem injuriam, contumeliosiolem & majorem accipimus juxta Ulpian. hoc est, eam, ex qua majorem contumeliam & dolorem injuriatus percepit *d. l. 7. §. 7. ff. h. t.* Aristoteles eam atrocem injuriam vocat, quæ ad truculentiam & beluarum feritatem magis, quàm ad humanitatem spectat: Et etiam quando illi qui audiunt injurias, magis metuunt, quàm misereantur. *Arist. 1. Rhetor. cap. 36.* Quintilianus ait, atrocitatem crescere ex his, quid factum sit, à quò, in quem, quo animo, quo tempore, quomodo. *Quintil. lib. 6. instit. orator. c. 1.*

53. Jcti autem has circumstantias connectentes, ex ratione facti, personæ, loci, & temporis, atroces sive enormes injurias æstimant: Pro ratione & qualitate nimirum facti. *arg. §. 9. inst. h. t. l. 7. §. ult. l. 5. §. 1. l. 8. ff. h. t.*

C

l, un.

l. un. C. de famos. libell. l. 27. §. 17. ff. ad L. Aquil. personæ, arg. d. §. 9. & d. l. 7. §. ult. l. 4. C. h. l. 10. C. de Episcop. & Cler. l. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Majest. Paul. lib. 5. sentent. tit. 4. §. atrox. loci, d. §. atrox. 9. d. l. 7. §. ult. l. 9. §. 1. ff. b. & temporis, d. l. 7. §. ult. Paul. d. loco. Joban de Platea inst. b. t. n. 36.

54. Unde in jure, omnis injuria Magistratui facta atrox putatur; ita ut etiam officiali alapam infligens, officij intuitu, mortis pœnâ affici possit. *d. §. atrox. & ibi Dd. Inst. de injur. l. Prator edixit. §. fin. eod. Bart. in l. non solum. §. mandato ff. eod. Menoch. 2. arbitrar. cas. 363. num. 5. Bald. in c. 1. §. injuria in pr. de pac. juram. firmand. Jason. in l. qui jurisdictioni n. 3. ff. de jurisdic. Ruin. Cons. 81. num. 6. lib. 4. Tiraq. de Nobilit. c. 38. n. 4. 5. & tract. cessante caus. limit. 15. n. 9. Theodor. Reinsingf. Tract. de Regim. Secul. & Ecclesiast. lib. 1. clas. 1. c. 3. n. 23. & seq. Quam injuriam ipsemet etiam magistratus vindicare potest: nec tanquam index, in propria causa jus dixisse censebitur, sed tanquam juris executor. Neque ut suspectus recusabitur, si delictum sit notorium: quod tamen non vult pro-
cedere *Farinac. quest. 17. n. 45.**

55. Qui alium ignominiosè judæum appellat, injuriarum actione tenetur, & atrox dicitur injuria, quia nihil aliud intendit, quàm declarare, illum descendere, ex pravâ, perversâ, adulterâ, incredulâ, & infideli generatione. *Matth. Steph. Cent. 4. quest. illustr. 22. lit. B. in fin. Hænon. disp. juridic. 10. tb. 28.*

56. Qui etiam vult divinare contra licitum, me fecisse furtum, vel quid simile, quod non feci, atrocem committit injuriarum; & quod plus est, capitali pœnâ punitur. *l. item apud 15. §. 13. ff. eod. l. nemo. §. C. de malefic. & Ma-*

*lefc. & Mathemat. Bonifac. de Vitalin. de injur. nu-
mer. 18.*

57. Major etiam, & gravior est injuria, quæ vi-
venti fit, quam quæ committitur in defunctum, ut ele-
ganter *Cravet. cons. 205. n. 26.*

58. Si multi injuriam faciunt, quæ exinde gra-
vior dicitur, singuli tenentur; tot enim sunt injuriæ,
quot sunt personæ. *Boër. Decis. 173. n. 10. Plasa in Epit. de-
lict. lib. 1. c. 6. n. 3. l. si plures 24. ff. b. l. si familia. 9. ff. de
jurisdict. omn. jud. VVesenb. in parat. ff. b. n. 5. Quæ autem
de jure Saxonico atroces sint injuriæ. vid. Coler. decis. 161.
n. 37. & 40.*

59. Usus hujus injuriarum distinctionis, præci-
pue est duplex: Unus ut intelligatur, quæ injuria, &
quando sit vindicanda: Nam atrox injuria semper vin-
dicatur, etiam in servo, levis in servo non. *§. servus au-
tem 3. inst. b. l. 15. §. 34. ff. eod. Paul. Grassecius. in disp. de
injur. & famos. libell. th. 177.*

60. Sic filius injuriam à patre acceptam, atro-
cem quidem, hâc actione persequi potest contra patrem,
levem non potest, idemq; est in liberto contra Patro-
num. *l. 7. §. præterea. 2. ff. b. Sed hoc de filio Emancipato
intelligendum est. Nam filiusfam. in potestate consti-
tutus, etiam de atroci contra patrem agere non potest.
d. l. 7. §. præterea & seq. ff. eod. l. jus. §. ult. ff. de in jus voc.
Paul. Grassecius in d. disp. de injur. & famos. libell. thes. 178.
& seq.*

61. Alter usus est, ut cognoscatur, quomodo &
quâ pœnâ quæq; injuria sit vindicanda: Levis enim levis,
gravis verò gravius: Et atroces ipsæ invicem quô aliæ

alijs atrociores sunt, tantò graviùs vindicandæ erunt.
Paul. Grafeccius in d. disp. th. 180.

62. Pati possunt injuriam tam absentes quam præsentès, quia per literas, vel Epistolam. *l. 15. §. convivium 7. ff. b. l. Prator ait 4. §. hoc autem Edicto 4. ff. vi bonor. rapt. VVesemb. conf. 22. n. 7.* Idq̄ vel immediate, vel mediate. *§. patitur 2. inst. b. l. 1. §. 3. ff. eod. Angel. & Schneidervvin. in d. §. patitur 2. inst. eod. VVesemb. in parat. ff. t. numer. 6.*

63. Immediate injuria infertur, in alicujus propriam personam, veluti cum patrifam. vel domino, directò fit *d. §. patitur & d. l. 1. §. 1. ff. eod. VVesemb. & Schneid. Dd. loc. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 5.* Sic & mihi injuria fit cum quis injurians me, putat me esse Titium, cum sim Cajus: prævalet enim quod principale est, injuriam eum mihi facere voluisse: nam certus ego sum, licet ille putarit, me alium esse, quam sum *l. eum qui 18. §. si injuria 3. ff. b.* In delictis enim sufficit dolus in genere, licet erratum sit in corpore. *Bald. in l. si quis non dicam. colum. pen. C. de Episc. & Cler.*

64. Mediate verò; quando in consequentiam alicui infertur, per alias personas: *d. §. patitur. & d. l. 1. §. 3. b. t.* Idq̄ vel ratione potestatis, vel affectus, quam quemvè quis in personam habet injuriatam: *sepè d. §. patitur & d. l. 1. §. 3.* Et ratione potestatis quidem, aut patriæ, aut dominicæ.

65. Ratione patriæ potestatis, injuriam quis patitur per liberos suos. *d. §. patitur. d. l. 1. §. 3. l. lex Cornelia 5. in princ. ff. b.* nec refert, filius sit, an nepos, aut pronepos, modò in patris, avi aut proavi reperiatur potestate. *l. sed si, unius. 17. §. 18. & duob. seqq. ff. eod.* Usq̄ ad eò autem:

autem injuria libris nostris facta ad nos pertinet, ut licet
ipsis volentibus fiat, nobis tamen actio, non quidem il-
lorum, *l. 1. §. usq. adeo 5. ff. b. l. nemo videtur 145. ff. de R. J.*
sed nostro nomine competat. *d. l. 1. §. usq. adeo 5. l. si quis
servum. 26. ff. eod.* Et hoc procedit, si vè quis sciverit, si vè
ignoraverit, filium meum esse. *l. servo 30. §. 1. l. 1. §. 8. ff.
eod. l. 2. C. eod.* Non autem si illum Patremfam. esse
crediderit, tunc enim non potest videri mihi injuriam
fecisse. *l. eum qui 18. §. at cum aliqui 4. ff. b. Schneid. in d.
§. patitur n. 6.*

66. An autem pater injuriam filio factam, eo in-
vito, in præjudicium ipsius, remittere possit, quæsti-
onis est? Et licet eum hoc posse facere, modò non sit
vilis aut abjecta persona, filius verò honesta, affirman-
dum censeo *d. l. sed si unius. 17. §. filiosam. ii. & ibi Bart.
cum §. seq. ff. b. Schneid. in d. §. patitur Inst. h. n. 8. Gomez.
var. resol. tom. 3. c. 6. n. 6. vers. item etiam.*

67. Dominicæ potestatis respectu patitur inju-
riam Dominus, per servum, si servo ejus contumelia
facta sit: sed ita, cum quid atrocius commissum fuerit,
& quod apertè Domini contumeliam respiciat. *§. servis
autem inst. h. l. 1. §. 3. ff. eod. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n.
1. interdum 45. ff. eod.*

68. Affectus ratione, injuriã patitur maritus per uxo-
rem: *§. patitur 2. Inst. h. & ibi Schneid. n. 9. l. 1. §. 3. ff. eod.
Bld. in l. 1. C. de injus voc. Gomez. d. loco. VVesembec. in pa-
ra. h. n. 6. Clar. lib. 5. sentent. §. injuria n. 3. socer qui nu-
rui: sæpè d. §. patitur in fin. d. l. 1. §. 3. ff. eod. VVesemb. &
Gomez. dd. loc. Heres per funus aut cadaver defuncti. l. 1. §.
4. & l. si statua 27. ff. eod. Gomez. alleg. loc. & ibi VVesemb.
num. 2.*

69. Quod de uxore diximus, id etiam in sponsâ locum habet: spectat enim ad contumeliam sponsi, quæcunq̃ ejus sponsæ fiat. *l. 15. §. sponsum 24. ff. b. VVe-senb. in parat. h. t. n. 12. Platea in §. patitur. inst. eod. n. 21. Angel. in eod. §. n. 3. & Schneid. n. 10.*

70. Injuria autem mulieri facta quam injurians putat esse viduam, marito facta non censetur. *l. eum qui 18. §. 4. ff. b. Angel. numer. 2. Schneid. num. II. in d. §. patitur.*

71. Quid si marito injuria fiat? Vxor agere non potest: tum quia defendi uxores à viris, non viros ab uxoribus, æquum est. *l. 2. ff. b. Faber. Inst. h. t. d. §. patitur. n. 4. Schneid. in eod. §. n. 14. tum, quod uxor in mariti: non contra maritus in uxoris familiâ & tutelâ sit. l. 21. C. de procer. l. 195. in fin. de V. S. Tiraq. d. II. connub. l. 1. gl. 1. n. 31. & gl. 2. n. 65. Damhaud in prax. rer. crim. c. 80. n. 28. per l. 13. §. 6. vers. quod & in concubin. de adult. Petr. Theodor. in colleg. Crim. Disp. 2. th. 18.*

72. Porrò cum injuria ex animo pendeat, & teste Paulo, ex affectu uniuscujusq̃ patientis & facientis injuria æstimetur. *lib. 5. sentent. tom. 4. in princ. & l. 3. §. 1. & l. pen. ff. b. l. si convicij C. eod. Si quis per jocum aliquem percutiat, dum certat, injuriarum non tenetur. sæpè d. l. 3. §. pen. l. 15. §. meminisse 23. ff. eod. l. 5. C. eod. l. 3. in fin. ff. de oblig. & action.*

73. Habenda autem omninò est ratio personæ, quæ injuriosis per se verbis usa est? veluti si persona propinqua, si ætate senili, si imperium aliquod habeat. *gl. in l. C. si non eod. 5. & Geil. 2. observ. 106.*

74. Demonstratur & præsumitur injuriandi animus, verbo, vel facto. Siquidem vulgò dici solet, tale

lem,

lem præsumi quem, qualem demonstrent verba factaq;
l. quod Labeo ff. de supell. leg. Boër. conf. 4. n. 2. Geil. 2. obs.
106. n. 7. & seqq. Farin. q. crim. 105. n. 113. & seqq. Si enim
verba injuriam inferentia sunt clara, animus præsumitur
conformis verbis. Et talia sunt subjecta, qualia prædi-
cata demonstrent *l. si servus plurium §. fin. ff. de legat. 1.*
Voluntatem etiam & propositum maleficia distinguere,
constat. c. cum voluntate de sent. excomm. l. qui injuriam in-
princ. ff. de furt. Ideoq; injuriarum actione teneri eum,
qui manu, cultello, baculo, minatus fuerit cuiquam; &
tamen non percussit: patet ex *Ang. Bart. in l. apud La-*
beon. §. si quis plures, ff. de injur. Angel. Aretin. in malefic.
tract. in verbo, admenavit, in princ. Boër. Conf. 4. num. 16.
quos omninò vide. Contrarium autem debet probari ab
asserente: Actor enim asserens aliquid, probare debet:
Quia justum est, ut is fidem faciat, dicti vel facti sui, qui
intendit esse verum ab adversario negatum, *Inst. de legat.*
2. non solum. 4. in fin. Boër. d. conf. 4. n. 3. Domin. Cardinal.
Tusch. Tom. 4. conclus. practic. jur. Lit. I. conclus. 16. num. 4.
quam conclusionem hîc omninò totam vide.

75. Licet etiam consistentia in animo regulariter
non, nisi per juramentum probari dicantur: *l. 6. §. 4. de*
bis qui not. inf. l. 18. C. ex quib. caus. inf. irreg. c. fin. ex de ju-
rerur. Geil. 2. obs. 48. n. 23. & obs. 105. n. 7. Interim tamen
negandum non est, id etiam aliter fieri posse. Siqui-
dem non solum verbis, sed etiam ipso facto, alicujus ani-
mus non minus ac juramêto declarari potest, *l. 5. rem. rat.*
hab. l. 20. de acquir. hered. VVesemb. d. conf. 4. n. 66. Nec obstat
præsumptio juris ex verbis injuriolis contra proferen-
tem. Ea enim contrario facto facile elidi potest. E. g.
Si conventus petitione hereditatis, agenti spoliū in-
judi-

judicio objicit, eo fine, ne, antequam restituatur, respondere cogatur: Hic conventus, si denuò objectum spoliū, actione injuriarum conveniatur, sanè optimo jure de non injuriandi, sed conservandi juris sui animo, excipere potest: nec jramento eum ostendere opus habet: cùm satis ipso facto (dum in judicio exceptivè spoliū, quod jam probare intendit, opposuerit) animus declaratur. *l. 18. b. l. 5. & Dd. C. eod. Covarr. 1. var. resol. c. 11. n. 6. & c.*

76. Magistratus autem quæ jure potestatis facit, etiam si ad contumeliam alicujus spectent, injuriam facere non est censendus. *l. injuriarum 13. §. quæ jure 6. ff. b. t. Geil. obs. 110. n. 39. Hænon. disput. jurid. 18. tb. 25.* Tuentur & hanc sententiam plurimi ab eo allegati, quos ipse Hænon: sequitur: Judex enim, si aliquem, fortassis innocentem in carcerem conjecerit, actione hæc non tenetur. Nec obstat *l. 32. ff. b. t.* Respond. Jctum ibi loqui de Magistratu, quem animum injuriandi habuisse, probari possit. *Farin. tit. de carcerib. & carcerat. quest. 257. n. 137. Gomez. tom. 3. var. resol. de injur. Menoch. de arbitr. jud. quest. cas. 263. num. 3. cent. 3. lib. 2. Clar. §. injuria vers. sed quero. Fachin. lib. 9. c. 57. Diss. Roland. cons. 17. n. 1. lib. 3. & 18. n. 5. & 65. n. 6. eod. lib.* Officium enim publicum bonæ fidei præsumptionem inducit; ut dicit *Andr. Sicul. & Gomez. de Actionib. §. ex maleficijs. per text. in l. 2. ibi: quod non arbitramur. de offic. civil. judic.*

77. Privatus etiam, qui jure publico utitur, non videtur injuriæ faciendæ causa quid facere, *d. l. 13. §. 1. ff. b. l. 3. §. is tamen. ff. de lib. hom. exhib. l. factum cuiq. 155. §. 1. ff. de R. J. Geil. obs. 1001. num. 6. Fachin. numer. 6. controuv. cap. 13.*

Idemq̄

Idemq; juris de eo est, cum quis officij ratione ob correctionem, aut emendationem, publicè vel privatim, quid dixerit, aut fecerit: ratione scilicet officij, si magistratus contra aliquem, aut quis jubente Pratore, quid faciat. *arg. l. 167. §. qui jussu, & l. 199. de R. J.* Ob correctionem, ut sunt parentes, domini, propinqui, præceptores, amici, *arg. l. un. de emend. serv. l. un. C. de emendat. propinq. Farinac. quest. 105. nu. 131. & seqq. VVes. in parat. b. n. 9.*

79. De Ebrio dubitatur. An is injuriam facere dici possit? & quidem in atrocioribus sive realibus eum teneri, mitigatâ tamen, pro qualitate circumstantiarum, pœnâ: in levioribus verò, ut in injuria verbali si discussâ vinolentiâ, sobrium pœniteat, omninò excusari putamus. Absentem enim lædere videtur, qui cum ebrio litigat. *Matth. Steph. Cent. 4. Inst. quest. 20. Saic. in l. 1. C. de sicar. Barr. & Dd. in l. respiciendum §. delinquitur. ff. de pœnis Soar. in Thesaur. rec. sent. sub. lit. E. n. 1. Clar. in pract. crim. lib. 5. §. fin. quest. 60. n. 4. l. 27. §. si fornicarius ff. ad L. Aquil. l. Grachus C. ad l. jul. de adult. & ibi Dd. Angel. in pract. crim. in verb. scienter. n. 12. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 110. n. 24. cum seqq. usq. ad num. 30. VVesenb. in parat. ad h. t. n. 4. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 1. n. 73.* Circa ebrios enim (quatenus tamen in eis mens officium suum planè non facit: Id quod ex eo elucescit, si sobrij pœnitentiâ ducantur: Aliàs enim si illud facinus perpetrasse gloriantur veniâ indignissimi forent. *Menoch. arbitr. jud. quest. caus. 326. n. 10.*) communis aridet distinctio, inter ebrietatem, & ebriositatem, excusationem illa meretur per l. 6. §. 7. de remilit. c. sanè. c. inebriarunt 15. q. 1. quia injuriandi animus ibi abest, cum furiosis & mortuis æ-

D

quipa-

quiparentur ebrij *c. neuter. 25. d. c. sanè 15. quest. 1.* Hæc
verò non excusat, sed delictum potiùs aggravat *l. 11. §. 3.*
ff. de pœn. Ebriosus enim, & qui ex perversa quadam
consuetudine, consulto inebriatur, operam dat rei illi-
citæ, adeoq; per intentionem peccat. *Geil. d. lib. 2. obs. 110.*
n. 22. & seqq. Aristot. lib. 3. Ethic. c. 1. Debet itaq; puniri:
non autem pœna ordinaria, sed mitiori: quia Ebrietas
tollit dolum in delicto, licet non culpam: unde non ex-
cusat in totum, sed minuit illam, ita probat *text. in d. l.*
respicendum §. delinquitur ff. de pœnis.

80. Ita & eum, qui per iracundiam, injuriosum
quid dixerit, vel fecerit, si modò post sedato animo pœ-
niteat, injuriam facere non existimamus, *l. quicquid ca-*
lore 48. ff. de R. J. Angel. in pract. crim. ad verb. injuriosa
n. 10. soar. in Thesaur. recept. sentent. lit. E. n. 183. Clar. in
pract. crim. §. fin. quest. 60. n. 9. & eod. lib. 5. sent. §. injuria.
n. 16. Geil. lib. 2. obs. 106. n. 8. & obs. 110. n. 35. cum duob. seqq.
Vvesenb. in parat. hic n. 4. Irâ enim nihil furori, nihil in-
sanix affine magis est; Et à furioso solo tempore differt
iratus, *inquit Aristot. lib. 5. Ethic. cap. 8. & Dd. coram. per.*
d. l. quicquid 48. de R. J. Matth. Steph. cent. 4. d. quest. 20.
Et de potestate suâ exiisse dicitur is, qui effrenatus duci-
tur iracundiâ. *Cic. 3. Tusc. qq. 1.* Hos quoq; si non penitus,
aliquam tamen excusationem mereri putò, *per l. 38. §. 8.*
de adult. l. 4. C. eod. Hippol. de Marsil. sing. 455. latissimè Ti-
raq. de pœn. c. 1. Placa in Epit. delict. l. 1. c. 2. n. 19. Menoch.
conf. 403. n. 10. Hic autem requiri justam perturbatio-
nis causam, & subitum concitati & ingravescenti animi
ictum, vult *Vasq. 1. illustr. contro. c. 18. n. 29.* Verùm,
cum utrobicq; sive justa, sive injusta fuerit causa, non
dolus, sed culpa versetur, & quoad pœnam ordinariam im-
po-

imponendam, detur excusatio: mitius in uno, quàm in altero casu animadvertendum erit. *Harpr. in tract. crim. ad §. 11. n. 21. b. t.*

81. Retorsionum etiam materiam (quam nonnulli Retorcutionem, non satis Latine; nominant. *vid. Johan. Bertachin. in Repertor. 4. part. verb. Retorquatio*) quæ depravato hoc nostro, exulceratoq; seculo, ob injuriarum, conviciatorum, & diffamatorum multitudinem ac importunitatem, valde usitata est, & quotidiana, aggrediemur, & examinabimus.

82. Principalis autem retorsionis legitime interpositis Effectus hic est: Ut injuriarum elidat actionem, quia succedit in locum injuriarum actionis; ita ut ab illa ad hanc non detur regressus: Ratio est. Quia injuria per retorsionem jam satis vindicata est: cum criminis objecti suspicio sit purgata; & vicissim injuriantis opinio apud honestos viros per mendacij objectionem gravatâ maneat, donec de objecti criminis veritatem fidem fecerit: Frustra etiam judicium is postulat, incivilliterq; apud judicem conqueritur, qui ipse sibi judex, & ultor extitit. *Bart. conf. 5. n. 12. tom. 1. consil. erimin. Boer. clas. 3, disp. 4. tb. 48.*

83. Duo enim sunt injustitiæ genera: Vnum eorum qui inferunt; horum alterum, qui ab his, quibus inferitur, si possunt, non propulsant injuriam, ut *Cic. scribit lib. 1. offic.* Ideoq; nemini denegari debet, sed regulariter adversus omnes, qui intulerunt injuriam, ràm adversus egregias, & in dignitate constitutas, quàm adversus humiles fieri, atq; interponi potest. *arg. l. fin. C. b. t.* Quod jure etiam Canonico comprobatur *inc. inferenda. 23. quest. 4. ubi dicitur: Qui non repellit à socio injuriam, si potest, tam est in vitio, quàm ille qui facit,*

84. Poterit itaq; impune ille, cui crimen vel convici-
vici-um aliquod falsum objicitur, in continenti convi-
cium in injuriantem, (si sui tantum honoris defenden-
di causa id faciat) retorquere, & dicere. Tu mentiris.
l. illud 3. §. 1. ff. h. t. l. divus 14. ff. ad l. Cornel. de fcar. Bart.
in l. qua omnia §. 1. ff. de procurat. Angel. in pract. crim. ad
verba, verba injuriosa n. 9. Jaf. in l. fin. n. 3. ff. quid quisq;
jur. Schneid. in §. injuria n. 9. inst. h. VVesenb. in parat. ff.
ad h. t. n. 8. Geit. obs. pract. lib. 1. obs. 100. num. 1. cum seqq.
Myns. obs. cent. 5. obs. 17. Hænon. disp. 18. tb. 4. Eberh. Speckh.
pater meus dilectiss. cent. 3. class. 3. quest. 23. quem omninò
hic vide.

85. Quæ retorsio omninò & indistinctè licita,
est & permiffa: *tùm*, quòd sit crudelis, qui famam, ream
inæstimabilem, oculorum amiffione graviorem, omniq;
commodo pecuniario, imò, ipsi vitæ præferendam, ne-
gligit: *tùm*, quòd difficillimum etiam sit, justum |dolo-
rem, qui ex illatâ injuriâ obvenit, temperare. *tùm*, quòd
ignoscendum sit ei, qui se voluit ulcisci provocatus: *tùm*,
quòd inconsultus, ob injuriam calumniosam, calor, vi-
cio careat: *tùm*, quòd non mereatur honorem, qui ho-
norem non exhibuit: *tùm*, quòd dicens quod vult, au-
diat non immeritò, quod non vult: *tùm* deuiq;, quòd
quis alteri fecerit, id ipsum ab eodem sit expectandum:
Pater meus æternùm colendus d. cent. 3. class. 3. quest. 23.
per jura & auctoritates ab eo ibi adductas.

86. Ideò autem falsum dico crimen: quia si ve-
rum nobis objicienti crimen respondeamus, Tu mentiris
injuriarum actioni nos ei teneri, Dd. pleriq; tradidere
Boër. conf. 4. n. 28. Sed controversum est: An & quando
dolos, dolo compensetur in Maleficijs? Vide *Eudovic.*
Carer.

Carer. in pract. crim. §. homicidium 6. n. 104. & seq. ubi plenissime concordantes allegat, & post eos declarat, mutuam compensationem tolli, quando respicit interesse partis: secus quod ad fiscum, quia in delictis non datur compensatio in fraudem & præjudicium fisci, sed poena tenet suos authores, & unusquisque juxta suum punitur delictum: Jacobi de S. Georg. autem in l. illud eleganter in 2. lectu. ff. quod quisque jur. col. 1. respondendo ad argumentum, quod paria delicta mutuam compensationem tolluntur, dicit, hoc debere intelligi, quando delictum circa idem versetur; secus, si circa diversa, quæ omnia bene omnino notanda.

87. In continenti, uti dixi, regerenda est injuria. Sicuti enim realem injuriam ex intervallo ulcisci armis nemo potest; ita neque verbalem cuiquam licebit ex intervallo referre. *tum*, quod realis, & verbalis injuria, quod ad propulsationem, æqualiter determinantur, & pari jure censeantur: *tum*, quod honoris tuitio, non in continenti, sed per aliquod temporis intervallum facta non tam tuitio, quam ultio esse videatur. *Bocer. disp. 1. th. 34. ubi pro assertionis hujus confirmatione multas alias auctoritates & rationes adducit.*

88. Quid autem de eo sentiendum est, qui extra dictum casum, aliquem mentiri dicit, sed cum venia, & salvo ejus honore? Nihilominus injuriam cum facere, *communis Dd. scbola tradit c. cum M. Ferrar. extr. de constitut. gl. in verb. sine præjudicio c. sollicitudinem, & ibi gl. in verb. fin. extr. de appellat. c. olim causam & ibidem gl. in verb. protestatus de censibus. Dd. in l. si non convicij §. C. h. t. Bart. in l. item apud Labeon. 15. §. Praetor ait. n. 3. ff. eod. & in l. si quis extraneus in princ. n. 3. & seq. ff. de acquir. hered. Pa-*

*norm. c. cum te nu. 37. de re judic. Felin. in c. qua in Ecclesiis-
rum n. 86. de constit. & in d. c. delicti n. 10. de except. Covar-
ruv. var. resol. lib. 1. c. 11. n. 1. Guido decis. 465. in fin. Socin.
consil. 118. n. 1. in fin. lib. 1. Clar. lib. 5. sent. §. injuria, n. 13.
Schneid. in d. §. injuria Inst. b. t. nu. 8. Geil. lib. 2. obs. 1. &
101. per tot. Matth. Steph. cent. 4. quest. 22. Honoris enim
præfatio non impedit injuriarum actionem, quia prote-
statio actui contraria nihil operatur. vide etiam hic Har-
precht. tract. crim. b. t. n. 78.*

89. Hic etiam illud breviter monendum, quod
injuriæ relationem nemini retorquere liceat: sive, ut
vulgò loquuntur, quòd Retorcutio retorcutio non
detur: *Bertachin. d. part. 4. verb. Retorcutio.* Jura enim
nostra infinitatem non admittunt. *Bocer. d. disp. 1. tb. 36.
per jura ab eo ibi adducta.*

90. Diligenter deniq; cavendum, in omni injuriæ
relatione, ne modum retorquens excedat, h. e. ne cri-
men objicienti aliquid diversum, quod falsum sit, ex-
probret. Ne novam in se retorsionem pati teneatur, vel
injuriarum etiam actionem sustinere cogatur. *Bocer. d.
disp. 1. tb. 37.* ubi cautio hæc juribus & auctoritatibus sta-
bilitur.

91. Hic etiam quæritur; An Procurator genera-
le mandatum habens, injuriam principali suo irrogatam,
retorsionis remedio diluere, absq; speciali mandato pos-
sit necne? Et omninò non posse, comm. Dd. ferunt.
Quia retorsio (quæ honos & fama, quæ vitæ comparatur,
defenditur) res ardua est, & declarationem animi, atq;
conscientiam ejus, cui crimen fuit objectum, concernit:
Quoniam per retorsionem, is innocentiam suam expo-
nit, seq; à convicij objecti suspicione, purgat per *l. que
omnia*

omnia 25. ff. de procurat. Harprech. in tract. crim. b. t. Pater meus Charissimus cent. 3. class. 3. quest. 23. Quæcunq; enim ardua sunt, & à declaratione animi dependent, mandatum speciale requirunt, nec per Procuratorem, cum generali mandato constitutum expediri possunt. Angel. in l. si suis intentione 66. ff. de judic. Alex. cons. 26. n. 13. lib. 3. Cravett. cons. 167. n. 21. Gilbauf. in comment. de injur. & famos. libell. §. 9. n. ult. in fin.

92. Retorsio autem hodie plerumq; ubi contrarium statuto loci non est sancitum, per schedam aut Libellum expediri solet: quem verbali injuriâ læsus ritè confectum vel ipse injurianti tradit; vel per alios legitime insinuandum mittit: In eo autem libello is, qui passus est injuriam commemorat, se à certa personâ, criminis alicujus falsò insimulatum, vel honestos, vel viros bonos diffamatum, aliamvè verbalem injuriam sibi innocenti, per calumniam illatam esse: Itaq; honoris sui defendendi gratia aptè dicit, scribit, & profitetur. Quod conviciator iste Titius, injuriam hanc ei inferendo, mentitus fuerit. Et quidem exaggerandi mendacij causa. (ut aliqui arbitrantur) addi potest, quod Titius tanquam fur, tanquam prædo, tanquam latro, &c. Mentitus fuerit. Et hæc non usu forensi tantum recepta sunt: verum juris etiam rationibus comprobari possunt; Quamquam autem praxi & consuetudine receptum videtur, ut libellus retorsionis, in quo omissa est temporis & loci circumstantia, quo injuria facta, procedat, teste insigni practico D. Halbrittero, in eximio tractatu de retorsionibus sub. c. de modo & forma retorsionis, circa princ. Tamen juris disciplinâ communis inspectâ, contrarium putarim esse verius, Retorsionem namq; succedere in locum injuria-

injuriarum actionis, in confesso est. Sed in libello actionis injuriarum, locum & tempus, quo injuria est irrogata, exprimentum esse, omnibus Dd. suffragiis approbata est opinio. Clar. lib. 5. sent. §. injuria. n. 5. Geil. lib. 1. obs. 74. n. 1. Soaretz. in Thesaur. recept. sent. verb. injuriam n. 78. Cœterum de tota hâc retorsionis materia, ejusq; jure, modo, usu, & processu, videatur omnino Harprecht. in t. de injur. §. hæc actio 12. autem num. 78. usq; ad finem. ubi plene eleganter, & exacte, hæc exposuit & enucleavit.

93. Apœnâ injuriæ ille quoq; non excusatur, qui testibus in judicio productis, crimen aliquod, quod videlicet sint infames, perjuri &c. objicit, nec illud probat: Si autem probat, pœnam non incurrit. l. illud. 3. §. 1. l. injuriarum 13. §. 1. ff. b. t. l. si non convicij 5. C. eod. l. factum cuiq; 155. §. 1. ff. de R. 7. Jon. Faber. in §. injuria n. 3. & 4. inst. b. t. Schneid. ibid. n. 15. Clar. lib. 5. sent. §. fin. quest. 53. n. 4. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 99. in fin. Distingunt hîc, Elias Roberus disp. 20. th. 3. Coraf. & Costal, ut si accusatus criminis capitalis, quod sanguinis pœnam præsertim ingerat in testes, contra se productos, istius modi graves injurias proferat; non ideo actione de injurijs conveniri possit: Quod scilicet ignoscendum sit illi, qui sanguinem suum qualiterusq; redemptum voluerit. l. 1. ff. de bon. eorum qui mort. sibi consc. Matth. Steph. cent. 4. quest. 23.

94. Secus est, si extra judicium quis veritatem per convicium alicui objecerit: nam tunc ipsum minime excusari, modo Reip. illud scire non expediat, communiter Dd. tradunt. l. 2. vers. quid n. tam durum. C. quando & quib. quart. pars deb. lib. 10. l. 1. C. ad l. Corn. de sicar. Bart.

638

Bart. in l. eum qui nocentem 18. h. t. Alex. in l. 3. in pr. nu. 6. ff. de lib. & posth. Faber. in d. §. injuria n. 3. & 4. ibid. Angel. n. 2. Platea. n. 8. & Schneid. n. 14. Covarr. var. resol. lib. 1. cap. 11. n. 6. Soaretz. in thes. recept. sent. in lit. 1. n. 85 & seq. Gomez. variar. resol. tom. 3. cap. 6. n. 2. Clar. lib. 5. sent. §. injuria. n. 15. Gail. obs. 1. lib. 2. obs. 99. per tot. Coler. de process. exec. part. 1. cap. 8. n. 78. & seq. Atq; hæc de injuria ipsa, sive maleficio: Nunc de actione quæ inde competit, ut videamus reliquum est.

95. Et quidem pro quacunq; illata injuria, vel civiliter, vel criminaliter agi potest §. in summa, & ibid. Angel. Schneid. inst. h. t. Clar. lib. 5. sent. §. injuria nu. 4. Gomez. variar. resol. tom. 3. cap. 6. n. 7. Geil. obs. pr. lib. 1. obs. 65.

96. Civiliter: Quando pars agit ad æstimationem injuriæ, sibiq; pœnam applicari petit. Wesenb. in paratit. ff. h. t. n. 14. Marant. de ord. judic. part. 4. num. 2. Schneid. Clar. Geil. & Gomez. in dd. loc.

97. Criminaliter: quando nihil parti applicari petitur, sed libellus ad pœnam juris concludit, quo casu judicis arbitrio, ratione circumstantiarum, pœna irrogatur; cum injuriæ pœna sit arbitraria. Wesenb. d. n. 14. & 16. Schneid. Gomez. Clar. & Geil. dd. loc.

98. Duæ autem proditæ sunt actiones: Una prætorica, civilis altera. §. pœna autem. vers. sed postea inst. h. t. l. lex Corn. 5. l. prator. 7. ff. eod. Prætorica competit pro qualibet injuria verbali, sive reali. l. item apud. 15. §. ait Prator. 2. ff. h. t. Schneid. in §. sed lex Inst. h. t. n. 2.

99. Et hæc cum sit Prætorica, annalis est. l. si non convicij, 5. C. b. t. Sed quando pro injuria scriptâ exercetur quæ etiamnum existat: Camera Imperialis diversum
E servat:

servat: teste Geil. *d. l. 2. obs. 104.* Atq; hoc non de anno continuo, quoad initium, seu notitiam, sed utili intelligi volumus. *in princ. Inst. de perp. & temp. action. & ibi gl. in verb. intraannum. l. 1. §. annus. ff. de vi & vi arm. Faber. §. sed & lex. n. 5. inst. b. t. Bart. §. 1. n. 2. in fin. inst. eod. Schurff. Consil. 61. n. 6. cent. 1. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 105. Mynsing. obs. sing. cent. 5. obs. 7. constit. elect. Saxon. part. 4. const. 46.*

100. Accusari quoq; omnes possunt; tam mares quam foeminae, puberes & impueres, doli capaces. *l. 112. de R. J. l. 37. §. 1. de minor.* Nec solum is, qui fecit injuriam, sed quisquis auxilium, consilium, opem, suppetias, aut mandatum ullum contulit, ad crimen aut delictum aliquod peragendum, is puniendus est, ut principalis perpetrator. *l. un. C. de rap. vii. g. l. vulgaris §. pe-nult. ff. de furt.* Damhaud. *in prax. rer. crim. cap. 133. nu. 2.* Et licet nemo ex consilio regulariter teneatur. *l. 2. §. fin. ff. mandat.* tamen cum fraudulentum sit, & ad alterius tendat injuriam, merito convenitur, *l. consilij 47. & ibi Decius ff. de R. J. Ang. in tract. de maleficijs, in verb. auxiliatorem.* Attamen magistratus majores. *d. l. 12. in pr. b. t.* durante officio, accusari non possunt: ut se. procedatur ad sententiam: at bene ut accusatione recepta, differatur processus, donec deponant officium, interim praestita cautione de sistendo judicio. *l. 38. §. fin. ff. de adult. secus est, finito magistratu, si accusentur: l. 32. de injur. & de delictis post susceptum magistratum, & eo durante commissis: Tunc enim vel statim accusari possunt. arg. l. 2. §. 3. de judic. l. 4. ad l. jul. repetund.* Referuntur etiam huc legati, & absentes Reip. causa. *l. 15. §. 1. de adult.* Imò nec absentes, non Reip. causa, accusari possunt.

funt, sed requiri debent. *l. 6. C. b. t.* 3. Ob reverentiam, ut omnes illi, qui in jus vocari nequeunt de quibus in *l. 2. 3. 4. & 8. de injus voc.* 4. Ob effectum pœnæ frustratorium; ut sunt servi, ubi nimirum agitur de criminibus, quorum pœna est bonorum & civitatis ademptio. Cum enim nihil proprii, nec civitatem servi habeant, pœna ejusmodi in eis foret frustratoria. *l. 12. §. 3. b. t.* Sic etiam mortui accusari nequeunt, cum mors omnia salvat. *l. 3. C. si pend. appell. mors interv.* & *tit. C. si reus vel accus. mor.* Exceptis tamen casibus, in quibus defuncti memoria damnari potest, veluti crimine majestatis, hæresis, repetundarum, &c. *l. 20. b. t. l. 5. C. ad l. Jul. majest.* 5. Ob mentis defectum, ut infans, & furiosus. Illum enim consilij innocentia; hunc calamitas, & fati infelicitas excusat. *l. 14. de off. Pres. l. 12. ad l. Corn. de scar.* Et deniq; Ob accusationem ante sustentam; quia semel accusatus, & à judice absolutus, non potest iterum, prævaricatione & collusionione cessante, *l. 3. de prævar. de eodem crimine accusari. l. 7. §. 2. b. t.*

101. Cœterum licet injuria uni ex familia facta, ad omnes consanguineos pertineat: Hæredi tamen & contra hæredes, injuriarum actio omnis denegatur. §. 1. *inst. de perpet. & temp. action. l. injuriarum 28. ff. b. t. Gomez. tom. 3. var. resol. c. 6. num. 14. vers. item nec hæredes.* Nam cum injuriatus ante litis contestationem sit mortuus, non habent ejus hæredes injuriarum actionem agendi civilem contra injuriantem. Injuriarum etenim civiliter agere non possunt, sed tantum criminaliter Bart. *l. ult. n. 8. de priv. delict.* Wesenb. *conf. 22. n. 16.* Menoch. *de arbitr. jud. quest. c. 262. num. 3. Surd. decis. 89. n. 1.* Criminaliter autem agi debent ad pœnam extra-

ordinariam & arbitrariam fisco applicandam, per gl. §. in summa inst. b. t. Marant. part. 4. dist. 1. num. 10. cum seqq. Nam si pœna petatur pecuniaria actori applicari, civilis erit actio. Bart. l. ult. n. 3. & 4. de privat. delict. Et si agatur ad revocationem & Palidoniam, quam licet quidam velint esse criminalem: Marant. preall. loc. num. 20. verior tamen & receptior etiam est in Camera Imperij contraria sententia, cum tali conclusione nihil petatur fisco, sed potius parti; intelligi civiliter non criminaliter sic agi, ut per multa Myns. Cent. 2. obs. 98. Wesenb. conf. 22. n. 18.

102. Civilis autem actio est duplex: Una ex Lege Cornelia, l. L. Cornelia, in princ. §. ff. b. t. Altera ex S. C. quæ de famosis libellis datur, l. un. C. de famos. libell. Illa pro injuria reali datur illi, qui pulsatus, verberatus, vel cujus domus vi introita est. §. sed & lex inst. b. t. d. l. Lex Corn. §. ff. eod. Paul. lib. 5. tit. 4. §. mixto jure.

103. Quæ actio an etiam annalis sit, vel perpetua, quæritur? Nos posterius affirmantibus astipulamur in princ. inst. de perp. & temp. action. gl. in l. Lex Corn. §. in princ. in verb. dicat: b. t. Balb. in tr. de prescript. part. 4. quest. 1. n. 3. Bald. Angel. & Dd. & gl. in l. si non convicij §. C. eod. Schneid. in §. sed & lex. inst. b. t. n. 1. Myns. cent. 1. obs. 84. Geil. lib. 2. observ. 104.

104. Injuriam autem æstimatio, sive actione hæc civili sive prætoria agatur, fit juramento ejus qui injuriã passus est, quam judex ex bono & æquo, pro circumstantiarum ratione auget & minuit §. pœna inst. hic gl. in l. injur. æstimatio ff. eod. V. Wesenb. in par. ff. ad b. t. n. 15. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 7. Panorm. & Felin. in c. cum te. de re judic.

dic. Marant. in speculo part. 4. distinct. 1. nu. 6. Geil. lib. 2.
obs. 102. n. 9. & 10. & obs. 103. n. 4. eod. lib.

105. Hæc & posterior quidem actio ob famosos libellos datur: & quia circa majorem injuriam, quam præcedentes actiones versatur, major etiam pœna ex ea irroganda venit. *Vvesenb. in parat. hic n. 19.* Est igitur actio hæc perpetua, per ea quæ sunt allegata supra in thes. 102. pœnaq; illius ex Constit. Imp. capitalis, non tantum compositoribus, sed & repertoribus & divulgatoribus famosorum libellorum, *l. un. C. de famos. libell.* Quæ tamen pœna hodie per constitutionem Caroli V. Imperatoris laudatissimi (quæ est Const. Criminal. 110. quam etiam sequitur & approbat Constit. Elect. part. 4. constit. 44.) mitigata est & constitutum, ut eâ pœnâ compositores & divulgatores libelli afficiantur, quâ pœnâ dignum est crimen, quod in libello objicitur. Quidam Dd. aiunt, quidam negant mortis pœnam etiam judicem posse statuere: posteriorem tamen sententiam ut communiorem accipit *clar. lib. 5. sent. §. ult. quest. 83.* nisi delicti qualitas aliud suadet.

106. Commodè etiam hîc quæritur, Nunquid judex possit, ex causâ, minuere pœnam ordinariam à jure, pro aliquo delicto impositam? Respondetur, Pœnam à jure determinatam augere & minuere propter causam, posse judicem. *l. hodie 13. ff. de pœn. ubi gl. & Dd. Farin. quest. crim. 17. num. 11.* Et ita esse comm. opinionem attestatur *Docius in cap. de causis, num. 18. de offic. delegat.* Quod etiam præcedit, si pœna à statuto fuerit imposita. *Clar. §. fin. quest. 85. Sibarid. ad l. 3. & 4. C. ex quib. caus. infam. irrog. Myns. cent. 2. obs. 54.* etiam si judex jurasset, se velle observare statuta. *Farin. d. 9. crim. n. 12, n. 15. &*

E 3.

seqq.

segg. Maximè si sit major iudex. *Menoch. arbitr. jud. quest. 96. n. 10. & 14. Placa lib. 1. delict. c. 33. n. 5. Tiraq. de pœn. in praefat. n. 22.* modo hoc faciat ex certa causâ, ob necessitatem & utilitatem publicam, & ea causa, quò ad pœnam statutariam augendam, in sententia exprimat *Placa. d. loco Theodoric. disp. crim. 10. th. 4. sub lit. A.* Hæc autem conclusio intelligenda est, in majoribus uti dixi magistratibus: illi enim pœnas statutarias ex causa minuere vel augere possunt: sed minores magistratus pœnam ex causa cohærente delicto benè possunt minuere: si autem volunt ex causa extrinseca pœnam alterare, principem consulere debent. *Quam dicit comm. esse opinionem Blanc. in pr. crimin. post n. 90. & alij.* Procedit autem hoc, nisi provinciæ consuetudo aliter se habeat, id est, nisi omnes pœnæ criminales in arbitrio sint iudicantis, prout in Francia. Deniq; attendenda & intelligenda est hæc conclusio, ut procedat ante sententiam, secus autem post sententiam. *Blanc. in pract. crim. d. l.* Cauti autem sint iudices, ne id iusta sine causa & à jure approbata faciant: ne contingat eis aliquid deterius. Iudex enim in criminalibus causis, qui pœnam imponit minorem, quam de jure imponere debebat, est infamis. *l. servos. C. ad L. Jul. de vi publ.* eadem aliquando etiam puniri debet pœna, quâ puniendus erat reus, uti colligitur ex textu in *l. 3. in fin. C. ne sanctum baptis. reiteretur.* Quibus autem ex causis iudex pœnam à lege impositam minuere possit, vid. & adde omnino *clar. 5. sent. quest. 60. & novissime Matth. Steph. de officio judic. lib. 9. c. 2.*

107. Pœnæ autem delictorum fontibus infliguntur, & ad ipsorum, & ad facti emendationem & ad publicam tranquillitatem conservandam, & ad alios per
hujus-

341
huiusmodi exemplum à consimili animi perversitate
deterrendos, nec non in solatium offensorum. Ad fa-
cti emendationem dico, quia factum ipsum nihil aliud,
quàm coërcitionem postulat; non quidem, ut per eam
factum & delictum (quod infectum reddi nequit) cor-
rigatur & tollatur, sed ut quod meritum est, solvatur, &
reus pœnitundine ductus, à delictis imposterum absti-
neat, nec iterum peccet, futuraq; præcaveantur. Quos
enim timor Dei à peccatis non revocat, aut ad vitæ de-
cora, domesticæ laudis exempla non provocant, corre-
ctionis saltem medicina compellat, vel disciplina seve-
ritas coërceat. *Dambaud. pr. crim. in præfat. n. 5. 6. 7. &
seqq. Gædd. ad l. 137. in princ. n. 23. n. 29. de V. S.* De o-
mnium pœnarum ratione, bene scriptum est à *Seneca lib.*
I. de clementia c. 22. Ubi in vindicandis alienis injurijs,
infligendisq; pœnis, legem tria secutam esse scribit: ut
aut eum, quem punit, emendet; aut ut pœna ejus, cœ-
teros reddat meliores; aut sublatis malis cæteri securio-
res vivant. *Hering. de fidejuss. cap. 10. n. 344. & seqq. Heig.*
quest. 37. n. 67. Quando enim facinorosi dimittuntur im-
puniti, contaminantur lætitiæ & gaudia hominum. *l. 3.*
C. de Episc. aud. Quia pœnarum fructus omnium maxi-
mus pertinet ad exemplum, *Bodin. 7. de Republ. 4. num. 21.*
Hinc nec facitè pœna remitti debet, ne alioquin quis-
quam ad maleficia temerè profiliat. *l. 14. C. de pœn.* Nec
item iudex, ubi opus, uti debet lenitate, sed severitate.
Nam per lenitatem Rex contemnitur, lex despicitur, &
grex inficitur: per severitatem vero Rex honoratur, lex
salvatur, grex servatur: ubi inquit *Lucas de Penna, in l. 3.*
circa fin. C. de his, quæ ex pub. collat. &c. In criminibus
vero non adeò dolosis, quibus nulla certa pœna, aut
quidem

quidem aliqua, at aliquantô severior, & legibus tantum humanis præstituta (veluti in crimine furti, & venationis ferarum) item quando non adest legitimus accusator: Princeps sine periculo animæ clementiam suam exercere potest: *Gomez. 3. resol. 10. n. 38.* Quin imò in eo casu, quo aliquid adversus se privatim admissum est: cum summa misericordiæ, humanitatis, clementiæ, & magnitudinis animi laude, veniam largitur. Unde Aristoteles magnanimum confirmat, non recordari injurias: Imitatur enim Deum Opt. Max. qui pœnitentibus ignoscit. Hinc quoq; maximopere commendatur Theodosius junior, qui tam admirabili fuit ingenij lenitate, ut cum ab amicis rogaretur, cur neminem eorum, qui ipsum læsissent, capitis supplicio afficeret: Utinam, inquit, mihi liceret, & mortuos ad vitam revocare. Ad privatas quidem injurias, oportet principem esse facilem ad ignoscendum, sed in alijs quæ lædunt Remp. decet esse severiorem. *Richter. Axiom. Polit. 32.*

108. Cœterum hîc ad finem notandum est, ex qualibet injuriarum actione, sive ea civiliter, sive criminaliter intentetur, infamiam condemnatis irrogari. *l. 1. l. Atblas, §. fin. ff. de his qui notantur inf. l. injuriarum, l. non damnatos C. eod. tit. ex quib. caus. infam. irrog. l. infamem ff. de publ. judic. Felin. inc. cum te n. 9. de re judic. Schneid. Inst. h. t. in summma §. II. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 102.* Unde etiam famosa dicitur actio. *l. Pretor. ff. eod.*

109. Mirabile autem aliquod est consilium, ut Bartolus loquitur, quod singulari hîc favore receptum videtur, & bona cautela, ad effugiendam hanc infamiam: ut conventus injuriarum, vel alio famoso judicio, propter dubium litis eventum, vel per procuratorem

rem

642
em litiget, & compareat, vel si litigare ipse cœperit, judicium in procuratorem transferat, ut in eum sententia, tanquam litis dominum feratur. Eo namq̃ casu, condemnato procuratore, nec ipse, nec dominus infamiã notabuntur. Geil. lib. 2. obs. 102. n. 7. Joach. Beust. in tract. de jurejur. pag. 174. n. 9. Ang. in tract. malefic. in verb. verba injuriosa, n. 17. Cæpol. Cautel. 12. Petr. Gregor. in syntag. jur. Univers. lib. 31. c. 29. n. 12. Schneid. §. in summa, inst. b. t. n. 12. VVesenb. in parat. ff. eod. n. 16. Et in parat. ff. de his qui notant. infam. n. 9. Cbilian. König in processu c. 58. n. 5. Et de varijs pœnarum generib. Rubr. 9. von der Noen der injurien vers. es wehre den sache, Et novissimè Marg. Freib. l. 3. c. 8. n. 7. 8. Et 9.

II. Procuratores autem in causis injuriarum, intervenire possunt, cum de illis agitur civiliter, secus est, quando criminaliter: nisi illustres personæ hanc moveant actionem, vel suscipiant. §. in summa Et ibi Schneid. n. 12. Inst. b. t. l. ult. C. eod. gl. Et Dd. in l. an per al. ca. appell. Bart. in l. servum §. publicus C. de procurat. l. pen. §. ad crimen. ubi gl. de publ. judic. Panorm. in c. veniens. n. 8. de accusat. Angel. in d. §. in summa n. 2. Quo tamen casu admittitur procurator, ita ut sententia condemnatoria proferatur, non in procuratorem, sed in personam principalem.

III. Infamiã quoq̃ notam Reus non incurrit, si ante conclusionem in causa, vel si conclusum sit ante condemnationem, injuriã æstimationem persolvit. l. si reus. 73. ff. de procurat. Bart. in l. jusjur. Et ad pecun. §. cum res n. 1. ff. de jurejur. ibid. Alex. n. 2. Et 3. Castrens. n. 5. Jas. n. 2. Salic. n. 10. Geil. obs. lib. 2. obs. 102. n. 12. Et obs. 103. per tot. Sententia enim condemnatoria ferri non potest,

F

ubi

ubi reus paratus est solvere: cum omnia judicia reo sol-
vente sint absolutoria §. *fin. de perpet. & temp. act.* Ergò
nec infamia locum hìc habere potest. *Pater meus chariss.*
cent. 2. class. 3. quest. 1. Planè, ne forsitan reus per ejusmo-
di solutionem confiteri crimen videatur: *arg. l. quoniam*
5. ff. de his qui not. inf. & l. ad solutionem 5. C. de re judic.

II2. Secundùm quorundam autem traditionem
tutissimum est; ut eo casu, non ipse injuriæ æstimo-
nem ab actore petitam, aut pœnam statuto, vel consue-
tudine, injurijs præstitutam, solvat; sed per tertiam,
quandam personam suo nomine, absq; suo tamen man-
dato, afferri curet. Nam tunc pro confesso haberi non
poterit, ex alieno facto: & nihilominus tamen recipi-
enda erit solutio. Cum à tertio etiam, licet extraneo,
cujusq; debitum dissolvi queat: idq; recipere creditor
cogatur, *l. solvendo. 39. ff. de negot. gest. l. solutione 23. & l.*
solvere 53. ff. de solutionib. Angel. in l. non poterit. 63. ff. de
furt. Cæpoll. caut. 12. Modest. Pistor. cons. 62. num. 3. & seqq.
Freber. c. 8. n. 27.

II3. Sic & si transactione litem finit, auctoritate
magistratus, vel judicis: Nam si propria & privata pote-
state, cum precio transigit, infamiam non evitat. *l. furti*
6. §. 3. ff. qui not. infam. l. 18. C. eod. & ibi gl. in verb. sed
pactos. l. quanquam ff. de aq. pluv. arc. l. si stipulatus §. si tan-
cem. ff. de solut. l. non videntur ff. de R. J. Geil. lib. 2. obs. 102.
n. 13. cum seqq.

II4. Præterea, si pacto gratuito injuriatus, nullã
acceptã pecuniã, injuriam remittit. *d. l. furti 6. §. 3. d. l.*
non damnatos 18. C. eod. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. nu. 15.
Schneid. in §. fin. n. 3. Geil. lib. 2. obs. 102. n. 17. Nam cui
gratis actor gratiam fecerit, vel qui precibus absq; pre-

619

673
cio, vel intercessione amicorum impetraverit, ne secum
ageretur, vel ab accusatione desisteretur: is suadente
humanitate, veniam meretur *d. l. furti §. 6. §. pactus. ff. de
his qui not. inf. d. l. non damnatus §. 18. C. eod.* Humanita-
tem vocant nostri autores, quod nos Christianam chari-
tatem. Quod enim est in humanum, id & legi & Evan-
gelio contrarium. Cum jubeamur, remittere proximo
debita sua, nec vindicta appetentes esse, nec satisfactio-
nem durius urgere, mitissimi patrisfam. exemplo, qui
ferro reliquatori, vereq; nequam, omne debitum roga-
tus remisit. Accedit, quod in eo, qui gratis remissio-
nem impetrat, præsumptio ista confessionis cessat: cum
hic nihil transigendi causa datum fuerit. *Marq. Freher. c.
8. n. 22. §. 23. Vid. omnino hic Petrum à Placa c. 6. circa fin. §.
postremo. §. patris mei cent. 2. class. 3. quest. 4. n. 13.*

115. Hinc oritur quaestio: Remittens injuriam, an
etiam censeatur remisisse damna & interesse? pro com-
muni & indubitata regula tradunt Dd. quod etsi quis re-
mittat injurias sibi illatas simpliciter, nullâ damnorum
& interesse mentione factâ, non censeatur actiones sibi
competentes remisisse. *in l. si tibi §. 1. ff. de pactis per l. si do-
mus 21. ff. de servit. urb. præd. Bald. conf. 195. nu. 4. part. 2.*
Cui accedit *Alex. conf. 168. vol. 2. conf. 20. vol. 5.* dicens, re-
mittentem injurias, non videri remittere jus consequen-
di damnum, quod ex injuria passus est. Cauti ideoq; esse
debemus, ut curemus, non solùm remitti injurias, sed
etiam damna & interesse, *Bald. in d. l. 21. si domus.* Quem
etiam sequitur *Spec. tit. de accusat. §. 1. vers. quod si vulne-
ratus.*

116. Præter has actiones, quæ ex jure Justiniano
descendunt, ex frequenti usu & consuetudine introdu-
cta est

cta est & alia, à Carolo V. Imperatore comprobata, quâ agitur ad Palinodiam, sive recantationem verborum injuriosorum, quæ ob id reclamatoria seu revocatoria, vulgò *Wiederueß* appellatur. *Geil. lib. 1. obs. 68. nu. 3. 4. & 5. Myns. cent. 2. obs. 98.*

117. Palinodias autem actio videtur condictio quædam esse; consuetudine introducta, & Imperatoriâ functione, (uti jam dixi) comprobata, quâ honor per verba injuriosa læsus, & quodammodo ablatum, adversus injuriantem condicitur, ut is verbis contrarijs & recantationem importantibus, ablatum restituat honorem.

118. Quando autem actor ad palinodiam, seu revocationem injuriosorum verborum agit: tunc in tali sententia reclamatoria, expressa honoris reservatio fieri solet: *Dass ihm solches an seinen Ehren ohnnachtheilig. VVesenb. in parat. ff. b. t. n. 18. Geil. obs. pract. lib. 1. obs. 65. n. 5. cum seqq.* In condictionibus enim quamvis famosis ex causis descendant, infamiam cessare, clari & evidentissimi juris est. *l. cessat 36. ff. de oblig. & action. vide & adde omnino hic parent. cent. 2. class. 3. q. 4. n. 33. Schrad. in tract. de feud. 2. part. 9. partis princ. sect. 14. in princ. ubi plures citat.*

119. Ad palinodiam autem canendam damnatum, facti infamiam, ut videlicet ejus opinio, apud viros bonos ac graves oneretur, effugere haud posse, facile crediderim. *arg. l. 2. ff. de obseq. parent. & patron. prestand. l. ob. hæc verba 20. ff. de his qui not. inf. l. ea qua. 13. l. interlocutio. 19. C. ex quib. caus. infam. irrog.*

120. Et hanc ad reclamationem actionem, siquidem non criminalis, sed civilis est, cum actione injuriarum ad æstimationem, quando injuriæ pœna parti applican-

827
plicanda petitur, cumulari posse existimamus. *Geil. d. lib. 1. obs. 65. per tot. Mynf. cent. 2. obs. 98.* Quoniam enim utraq; actio tam Civilis, quam criminalis, ad vindictam comparata est, unâ intentatâ, altera plerunq; tollitur. *l. 1. C. quand. civ. act. crim. præjud. Bart. ibid. n. 2. l. prator edixit 7. §. 1. ff. b. t. in summa & ibi gl. in verb. agere. Inst. cod. Marant. de ord. judic. part. 4. dict. 1. n. 5. Geil. d. l. 1. obs. 65. in princ. n. 1.*

Corollaria.

I. Injuriâ affectus in judicio, non potest confestim ex eâ agere, pendente adhuc lite principali, sed differre actionem suam debet, donec principalis causa decisa sit. Hoc frequentioribus *Dd. votis* comprobatur. *Job. Faber in §. injuriarum 2. vers. cave. Inst. de injur. Henn. Gœd. cons. 30. n. 15. in praxi receptum Henr. Bocer. in comm. L. unic. C. de famos. libell. c. 3. n. 32. Harpr. in §. pœna 7. inst. de injur. n. 14. Ernest. Cothm. vol. 1. cons. 10. n. 166. vol. 2. cons. 59. n. 28. 29. cons. 87. n. 4. cons. 88. n. 16. Ruland. tract. de commiss. part. 4. lib. 7. c. 6. n. 11. per tot. Matth. Berlich. part. 5. concl. pract. 65. n. 45 & n. 44. allegat. dissentientem Aymonem Cravettam. & novissimè Anton. Bullaus Discursum Academ. disc. 3. ad L. 8. C. de Testamentis.*

II. Injuriam facit judicio Synodi religio-

ligiosæ, si quis semel judicata, ac rectè disposita revolvere, & publicè disputare contenderit. *Marcian. Imp. l. nemo. 4. vers. 1. C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. &c.*

III. Quod in religionem divinam committitur, in omnium fertur injuriam, & veluti crimen publicum persequendum est. *Imp. Arcad. Honor. & Theodos. l. 4. vers. 1. C. de Hæretic. &c. l. si quis. 10. vers. 1. C. de Episc. & cleric. &c.*

IV. Injuria injustè irrogata, ejus est infamia, qui facit: autore *B. Augustin. c. inter cætera. §. foveat. 22. q. 4. &c.* Emptori quæ fit, autorem non debet contingere. *Ulpian. l. si per imprudentiam. 51. princ. ff. de Eviction. &c.*

In Disputationem

DOCTISSIMI ET SPECTATISSIMI,

Dn. EBERHARDI JOHANNIS,

V. CL. & Excellentiss. D. D. EBERHARDI,

J. C. F.

Epigramma.

Nulla Deo, neq; Justitiæ, reperitur in Orbe,
Res similis: nec si jungere cuncta velis.
Hanc magni colere viri, quæis publica curæ
Commoda, & in proprio grata fuere solo.

Quos

840
Quos inter, venerande senex EBERHARDE refulges
SPECHANE; ut superat candida Luna faces.
Plurimus hoc autore viget de Jure Libellus:
Atq; Novellarum fama superstes erit.
Adsequitur Laudata Patris vestigia gnatus,
Ingenio solers, quo meliora dabit.
Jam specimen præbet monstrans, Injuria facta,
Ore, vel in scriptis, quo trutinando modo.

SIMON TOELMAN Poet. D.
Rostoch. 12. Novemb. 1625.

Ad Præstantissimum atq; Eruditissimum
Dn. RESPONDENTEM.

Πεσοφώνησις.

EBERHARDE, quando disputas de *Injurijs*,
Et me tuis favere vis *Injurijs*
Faussto apprecatu, & apparatu versuum
Solenniori vis favere *Injurijs*;

In multa mentem distraho divortia,
Et muginor mecum: An tuis *Injurijs*
Possim favere, Et an tuis *Injurijs*
Velim favere, Et an favere Debeam.

Pot si manum moveo tabellâ, si nego
Votum ad tuum tuis favere *Injurijs*,
Timore plenus æstuo, ne grandium
Injuriarum mî gravem scribas dicam,
Sicq; ampliore subministrem copiâ
Novas tuis *Injurias Injurijs*;

Sed si favere stet libido, si impetum
Sumam tibi & tuis favere *Injurijs*,
Et digna laude, quam tuis *Injurijs*
Mereris omni jure, non expectorem,
Rursus timore proluor, ne grandium
Injuriarum mî gravem scribas dicam.

Sicq;

Sicq; ampliore subministrem copiã
Novas tuis *Injurias Injurijs*;
Certe erubescō, nescius quid inchoem.
Succurrit unum, Musa fert opem mihi.
Quò liber esse possim ab omni nomine
Injuriarum, nec tuas *Injurias*
Reddam auctiores prodigo conamine.
Votivus adsum, *Vota* confecro tibi,
EBERHARDE, macte lætus his *Injurijs*,
Age perge, tales perge amare *Injurias*
Quò magna magni te *Patris vestigia*,
Vocant, Amicis quo vocant hortatibus
Viri celebris, inlytiq; PRÆSIDIS
Dotes, & ingeni alma cornucopia.
Sic *Themiden* insigni gravas *Injuriã!*
Sic & gravas pulchrã *Parentem Injuriã!*
Sic ipse te læta gravas *Injuriã?*

Meo
EBERHARD. JOHAN. Spectatis
L. M. Q.
gratulabundus deproperabam
M. JOHAN. FABRICIUS J. F.
Slesvicenf. Holfat.

—————
Dn. RESPONDENTI

Siquis conetur formosis quærere Nymphis
Sponsos atq; procos, certe is conspergere turpi
Labe videretur Nymphas; cum corpora terfa
De facili valeant Proculos reperire calentes;
Sic laudare theses; esset fraudare decenti
Laude has; Hic, cesso; studeas æquare Parentem.
Indubie spondent cum famam scripta perennem.

Lubens deproperabam

RODGERUS zum Bärgeu

Rigã - Livonus.

ds se

Sicq; ampliore subministrem copiã
Novas tuis *Inurias Injurys*;
Certe erubesco, nescius quid inchoem.
Succurrit unum, Musa fert opem mihi.
Quò liber esse possim ab omni nomine
Injuriarum, nec tuas *Inurias*
Reddam auctiores prodigo conamine.
Votivus adsum, *Vota* consecro tibi,
EBRHARDE, maecte lætus his *Injurys*,
Age perge, tales perge amare *Inurias*
Quò magna magni te *Patris vestigia*,
Vocant, Amicis quo vocant hortatibus
Viri celebri, inçlytiq; PRÆSIDIS
Dotes, & ingeni alma cornucopia.
Sic *Themiden* insigni gravas *Injuriam!*
Sic & gravas pulchrã *Parentem Injuriam!*
Sic ipse te læta gravas *Injuriam?*

Meo

EBERHARD. JOHAN. Spectans

L. M. Q.

gratulabundus deproperabam

M. JOHAN. FABRICIUS J. F.

Slesvicenf. Holfat.

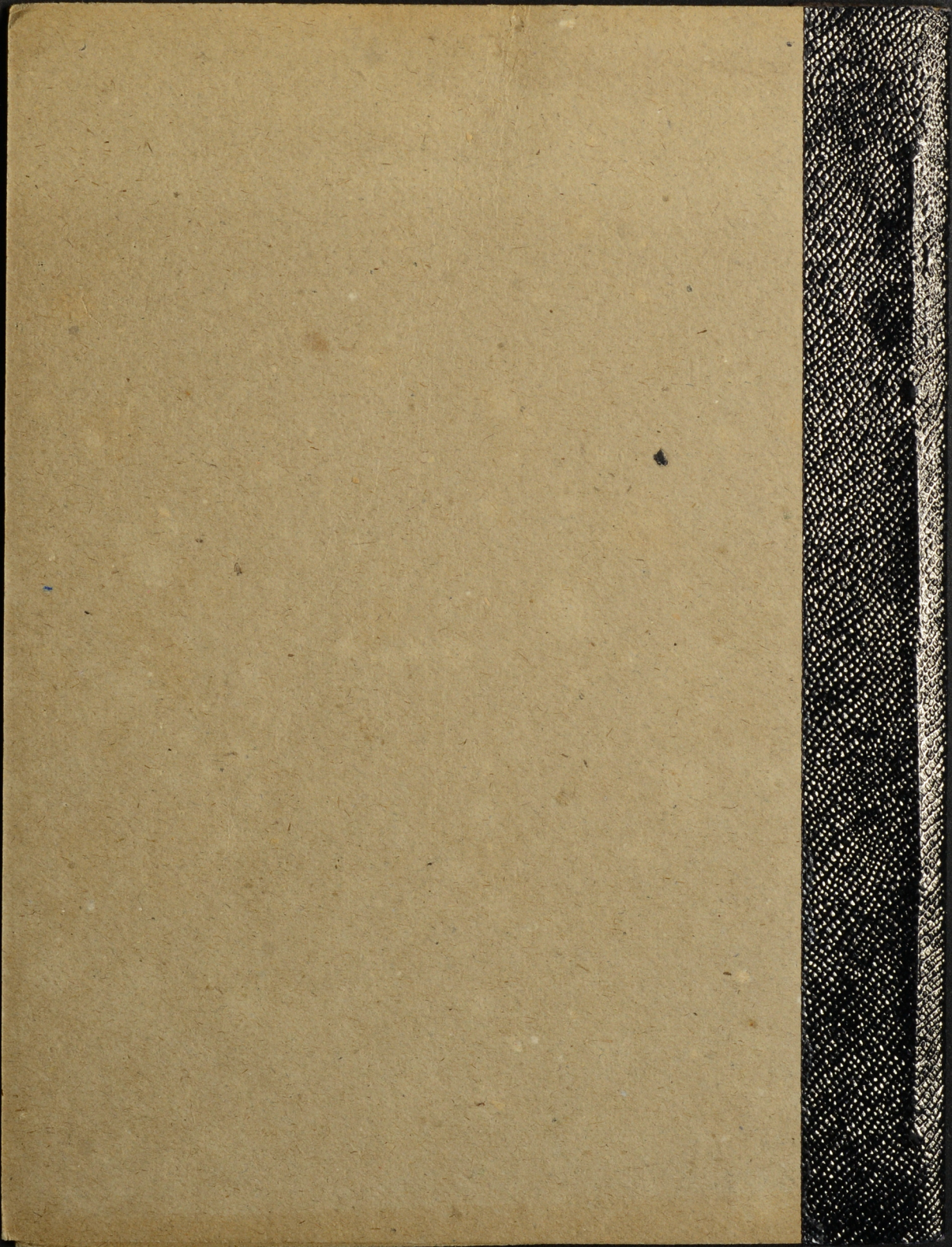
Dn. RESPONENTI

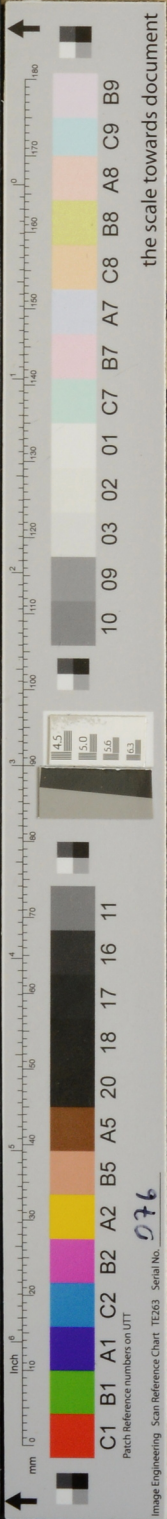
SI quis conetur formosis querere Nymphis
Sponsos atq; procos, certe is conspergere turpi
Labe videretur Nymphas; cum corpora terfa
De facili valeant Proculos reperire calentes;
Sic laudare theses; esset fraudare decenti
Laude has; Hic, cesso; studeas æquare Parentem.
Indubiè spondent cum famam scripta perennem.

Lubens deproperabam

ROIGERUS zum Bârgel

Rigã - Livonus.

the scale towards document

327
imulari posse existimamus. *Geil. d. lib. 1. c. 2. obs. 98.* Quoniam enim u-
lis, quam criminalis, ad vindictam
intentata, altera plerunq; tollitur. *l. 1. im. prejud. Bart. ibid. n. 2. l. prator edi- summa & ibi gl. in verb. agere. Inst. eod. ic. part. 4. dict. 1. n. 5. Geil. d. l. 1. obs. 65.*

Corollaria.

affectus in iudicio, non po-
ex eâ agere, pendente adhuc
sed differre actionem suam
principalis causa decisa sit.
oribus Dd. votis comproba-
S. injuriarum 2. vers. cave. *Inst. ed. conf. 30. n. 15. in praxi rece- er. in comm. L. unic. C. de famos. larpr. in §. pœna 7. inst. de injur. bhm. vol. 1. conf. 10. n. 166. vol. 2. conf. 87. n. 4. conf. 88. n. 16. Ru- miss. part. 4. lib. 7. c. 6. n. 11. per tot. part. 5. concl. pract. 65. n. 45 & n. ntientem Aymonem Cravettam. ton. Bullaus Discursuū Academ. de Testamentis.*

am facit iudicio Synodi re-
ligio-